NILS WAHL
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2014. március 27.[1]

C-67/13. P. sz. ügy

Groupement des cartes bancaires (CB)
kontra

Európai Bizottság

„Fellebbezés — Kartellek — A bankkártyák franciaországi piaca — Groupement des cartes bancaires (CB) — A Groupement »új belépőire« alkalmazandó díjszabási intézkedések — Tagsági díj és az »elfogadási funkciót szabályozó« mechanizmus, valamint az »alvó tagok felébresztésének« mechanizmusa — Cél általi versenykorlátozás fennállása — Meghagyás kibocsátására irányuló hatáskör — Az arányosság elvének és a jogbiztonság elvének tiszteletben tartása”

1. A jelen fellebbezéssel a Groupement des cartes bancaires (CB) (a továbbiakban: Groupement) az Európai Unió Törvényszéke CB kontra Bizottság ügyben 2012. november 29-én hozott ítéletének[2] hatályon kívül helyezését kéri, amellyel a Törvényszék elutasította az [EK 81. cikk] alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/D1/38.606 – „Groupement des cartes bancaires, »CB«”-ügy) 2007. október 17-én hozott C(2007) 5060 végleges bizottsági határozat (a továbbiakban: vitatott határozat) megsemmisítésére irányuló keresetét.

2. A jelen ügyben a Bíróságnak elsődlegesen azt kell megvizsgálnia, hogy a Törvényszék téves jogalkalmazás nélkül megállapíthatta-e, hogy a szóban forgó intézkedések „célja” a verseny EK 81. cikk (1) bekezdése (jelenleg az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése) értelmében vett korlátozása, azzal, hogy a jelen ügyben a Törvényszék eltekintett a versenyre gyakorolt hatások vizsgálatától, eltérően az Európai Bizottságtól, amely a vitatott határozatban átfogó elemzés alapján megállapította, hogy ezen intézkedések az ilyen cél mellett versenyellenes hatással is járnak.[3]

3. Válaszolni kell különösen arra a kérdésre, hogy a Törvényszék megalapozottan rögzítette, illetve adott esetben alkalmazta-e a „cél általi korlátozás” fogalmának kiterjesztő felfogását. E fontos kérdés, amely persze nem új, a fizetési kártyák rendkívül sajátos piacán merül fel, amelyek kétoldalú jellegét[4] és rendkívül sajátos jellemzőit a Bíróság mindeddig[5] nem vizsgálta. Általánosabban, a jelen ügy újabb lehetőséget kínál a Bíróság számára, hogy finomítsa az EK 81. cikk (1) bekezdésében hivatkozott „cél általi korlátozás” fogalmával kapcsolatos, kissé ellentmondásos ítélkezési gyakorlatát.

1 — Eredeti nyelv: francia.

2 — T-491/07. sz. ügy (a továbbiakban: megtámadott ítélet).

3 — Lásd a vitatott határozat 252–358. pontját.

4 — A kétoldalú piacok úgy határozhatók meg, mint olyan piacok, amelyeken a teljesített ügyletek száma nem csupán a tagok által fizetett árak általános szintjétől, hanem szerkezetüktől is függ (Rochet, J.-C., és Tirole, J., „Two-sided markets: a progress report”, *The RAND Journal of Economics*, 37. kötet, 3. szám, 2006., 645–667. o.).

5 — Jelezni kell ugyanakkor, hogy a Bíróság előtt folyamatban lévő C-382/12. P. sz., MasterCard és társai kontra Bizottság ügy (lásd Mengozzi főtanácsnok 2014. január 30-i indítványát) a MasterCard által működtetett ún. nyílt kártyás fizetési rendszerrel összefüggésben hozott bizonyos határozatok vizsgálatára vonatkozik. Úgy tűnik, hogy ez az ügy, azonkívül, hogy eltérő jogkérdéseket vet fel a jelen ügyhöz képest, a multilaterális bankközi díjak (CMI) megállapítására vonatkozó, igen eltérő intézkedéseket érint.

I – **A jogvita előzményei**

4. A jogvita előzményei a megtámadott ítélet alapján a következőképpen foglalhatók össze:

5. A fellebbező francia jog szerint működő gazdasági egyesülés, amelyet 1984-ben a nagy francia pénzintézetek hoztak létre. Létrehozásának célja az volt, hogy megvalósítsák a tagjai által kibocsátott bankkártyák (a továbbiakban: CB) fizetési és készpénzfelvételi rendszereinek interoperabilitását. Ez az interoperabilitás a gyakorlatban azt jelenti, hogy a Groupement valamely tagja által kibocsátott CB felhasználható fizetésre a CB-rendszerhez bármely más tagon keresztül csatlakozó minden kereskedőnél és/vagy felhasználható készpénzfelvételre a valamennyi más tag által működtetett bankjegykiadó automatákban. A Groupement tagjai, amelyek száma 2007. június 29-én 148 volt, vagy „vezető banknak” nevezett pénzintézetek, vagy pedig a vezető bankok valamelyikéhez kapcsolódó pénzintézetek. A Groupement-t létrehozó szerződés szerint a BNP Paribas, a BPCE, korábban Caisse nationale des caisses d'épargne et de prévoyance (CNCEP), és a Société générale (a továbbiakban: SG) a tizenegy vezető bank között szerepel.

6. 2002. szeptember 10-én a Groupement a 17. rendelet[6] alapján a CB-rendszerre vonatkozó különböző új szabálytervezeteket jelentett be a Bizottságnak, amelyek többek között[7] három, a következő módon leírható díjszabási intézkedést tartalmaztak:

– Egy „MERFA”[8] elnevezésű mechanizmus, amelynek a Groupement szerint lényegileg egyrészt az volt a célja, hogy arra ösztönözze az inkább kibocsátó, mint elfogadó tagokat, hogy fejlesszék elfogadási tevékenységüket, másrészt pedig azon tagok erőfeszítéseinek pénzügyi figyelembevétele, amelyek elfogadási tevékenysége jelentősebb, mint kibocsátási tevékenysége. Az ennek érdekében előírt képlet az egyes tagok által a CB-rendszer összesített kibocsátási tevékenységében képviselt arány (a SIREN-számok[9] és a bankjegykiadó automaták számában mérve) és az e tag által a rendszer összesített kibocsátási tevékenységében képviselt arány összehasonlításában állt. A MERFA-t akkor kellett alkalmazni, ha a két mutató közötti arány kisebb volt, mint 0,5. A MERFA alapján beszedett összegeket fel kellett osztani a Groupement azon tagjai között, amelyeknek e címen semmilyen összeget nem kellett fizetniük, az elfogadási tevékenységhez való hozzájárulásuk arányában. E tagok szabadon felhasználhatták az e címen kapott összegeket.

– A Groupement tagsági díjának reformja, amely a belépésnél fizetendő 50 000 eurós rögzített összeg felett a csatlakozást követő három év során kibocsátott és aktív CB-k után fizetendő díjat tartalmazott, adott esetben pedig egy kiegészítő tagsági díjat, amely azon tagokat érintette, amelyek CB-készlete a belépésüket követő hatodik év során vagy annak végén meghaladta a belépésüket követő harmadik év során vagy annak végén fennálló CB-készletük háromszorosát.

– Egy „az alvó tagok felébresztése” elnevezésű mechanizmus, amely az új díjintézkedések hatálybalépését megelőzően azon inaktív vagy kevéssé aktív tagok által kibocsátott CB-k után fizetendő díjból állt, amelyek részesedése a CB-rendszer egészének CB-kibocsátási tevékenységében 2003, 2004 és 2005 során meghaladta a CB-rendszer egészének az összes CB-vel kapcsolatos, a 2000., 2001. vagy 2002. pénzügyi években kifejtett tevékenységében képviselt részesedésük háromszorosát.

6 — Az [EK 81.] és [EK 82. cikk] végrehajtásáról szóló első, 1962. február 6-i tanácsi rendelet (HL 1962. 13., 204. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 3. o.).

7 — Az intézkedések leírásából kitűnik, hogy a díjszabási intézkedések mellett a bejelentett intézkedések előirányozták a Groupement-on belül a tagok szavazati jogai számításának átalakítását.

8 — Az elfogadási funkció szabályozó mechanizmusa.

9 — Cégnyilvántartási rendszer.

7. 2004. július 6-án a Bizottság elfogadta az első kifogásközlést, amelyet a Groupement-nak és a vizsgálat alá vont kilenc vezető banknak címzett, és amelyben azt kifogásolta, hogy azok „titkos versenyellenes megállapodást” kötöttek, amelynek „átfogó célja a megállapodásban részes bankok közötti verseny korlátozása, valamint összehangolt módon az új belépők (különösen a nagyforgalmazók, az online bankok és a külföldi bankok) által támasztott verseny fékezése a [CB-]kibocsátás piacán”. A Bizottság úgy ítélte meg, hogy „a bejelentést annak érdekében tették, hogy elleplezzék a versenyellenes megállapodás valódi tartalmát”. Meg kívánta fosztani a bejelentést joghatásaitól, és bírságot kívánt kiszabni e kifogásközlés címzettjeivel szemben. A Groupement e kifogásközlésre 2004. november 8-án válaszolt, 2004. december 16-án és 17-én pedig meghallgatást tartottak.

8. 2006. július 17-én a Bizottság elfogadott egy második kifogásközlést, amelyet kizárólag a Groupement-hoz intézett. Ebben közölte, hogy az első kifogásközlést visszavontnak kell tekinteni. e második kifogásközlés tárgya vállalkozások társulásának egy sor olyan díjszabási intézkedést megállapító döntése volt, amely versenyellenes célú vagy hatású. A Groupement e második kifogásközlésre 2006. október 19-én válaszolt, 2006. november 13-án pedig meghallgatást tartottak.

9. 2007. július 20-án a Groupement az 1/2003/EK rendelet[10] 9. cikke szerinti kötelezettségvállalásokra tett javaslatot, amelyet a Bizottság Versenypolitikai Főigazgatóságának főigazgatója elkésettnek és elégtelennek nyilvánított.

10. A Bizottság tehát elfogadta a vitatott határozatot, amelyben úgy ítélte meg, hogy a Groupement megsértette az EK 81. cikket. E határozat többek között az alábbi megfontolásokat tartalmazza:

– az érintett piacot a fizetési kártyák franciaországi piacaként határozták meg;

– a szóban forgó intézkedések vállalkozások társulása döntésének minősülnek;

– ezen intézkedések versenyellenes céllal bírnak. E cél kitűnik magukból az intézkedések kapcsán előírt képletekből, és ellentmond ezen intézkedések bejelentésben bevallott célkitűzéseinek. Egyrészt ezek az intézkedések nem alkalmasak az elfogadás ösztönzésére, és azok eredménye vagy az, hogy többletköltséget rónak a hatályuk alá tartozó tagokra, vagy pedig az, hogy korlátozzák azon tagok kibocsátási tevékenységét, amelyek egyébként azok hatálya alá tartoztak volna. Másrészt a MERFA-nak tulajdonított, az elfogadási tevékenység ösztönzésére irányuló funkciónak ellentmond a bankközi díjaknak tulajdonított funkció, valamint a kiegészítő tagsági díjnak és az alvó tagok felébresztési díjának tulajdonított funkció. E versenyellenes cél megfelel ezen intézkedések valódi, a vezető bankok által az előkészítésük során kifejtett célkitűzéseinek, vagyis az új belépők által támasztott verseny megakadályozására és azok szankcionálására irányuló szándéknak, a vezető bankok bevételeinek megőrzésére irányuló szándéknak és a CB-k árcsökkenésének korlátozására irányuló szándéknak;

– a szóban forgó intézkedéseknek emellett versenykorlátozó hatásuk is van. Különösen alkalmazásuk ideje alatt (2003. január 1-je és 2004. június 8. között) ezek az intézkedések az új belépők CB-kibocsátási terveinek csökkentéséhez, illetve a CB-k árcsökkenésének megakadályozásához vezettek, mind az új belépőknél, mind a vezető bankoknál;

– a szóban forgó intézkedések nem tekinthetők az EK 81. cikk (1) bekezdésének hatálya alá nem tartozó járulékos korlátozásoknak, és

10 — Az [EK 81.] és [EK 82. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i tanácsi rendelet (HL L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.).

– az EK 81. cikk (3) bekezdésének alkalmazási feltételei nem teljesülnek. Nem fogadható el többek között a szóban forgó intézkedéseknek – különösen a MERFA-t illetően – az elfogadási és kibocsátási funkciók közötti kiegyensúlyozó mechanizmusként való igazolása, mivel a kibocsátási tevékenységnek a referenciaként használt elfogadási tevékenységhez viszonyított aránya a vezető bankokra vonatkozik, nem pedig a CB-rendszer optimális egyensúlyára.

11. A Bizottság megállapította, hogy az EK 81. cikk (3) bekezdése nem alkalmazható a szóban forgó intézkedésekre, hogy a Groupement szóban forgó intézkedésekre vonatkozó döntése ellentétes az EK 81. cikk (1) bekezdésének rendelkezéseivel, valamint az EK 81. cikk (2) bekezdése alapján semmis, továbbá hogy ennek megfelelően megalapozott arra kötelezni a Groupement-t, hogy vonja vissza a szóban forgó intézkedéseket, és a jövőben tartózkodjon bármilyen hasonló tárgyú vagy hatású megállapodástól, vállalkozások társulásai által hozott döntéstől vagy összehangolt magatartástól.

12. A vitatott határozat a következőket mondja ki:

„1. cikk

A [Groupement] által [az igazgatóság] 2002. november 8-i és 29-i határozataival elfogadott díjszabási intézkedések, vagyis a [MERFA], a kártyánkénti tagsági díj és a kiegészítő tagsági díj, valamint [az alvó tagok felébresztési díja], amelyet a Groupement azon tagjaira kell alkalmazni, amelyek belépésük óta nem fejtettek ki jelentős »CB« tevékenységet, ellentétesek az [EK] 81. cikkel.

2. cikk

A Groupement köteles azonnal véget vetni az 1. cikkben szereplő jogsértésnek, azáltal hogy visszavonja az említett cikkben hivatkozott díjszabási intézkedéseket, amennyiben ezt még nem tette meg.

A Groupement a jövőben köteles tartózkodni minden olyan intézkedéstől vagy magatartástól, amelynek azonos vagy hasonló célja vagy hatása van.”

II – **A Törvényszék előtti eljárás és a megtámadott ítélet**

13. A Törvényszék Hivatalához 2007. december 27-én benyújtott keresetlevelében a fellebbező a vitatott határozat megsemmisítése iránti keresetet terjesztett elő. A BNP Paribas, a BPCE és az SG a fellebbező támogatása érdekében beavatkozóként lépett fel.

14. Kérelmének alátámasztására a beavatkozók által támogatott fellebbező hat jogalapra hivatkozott. Az első jogalap az EK 81. cikk megsértésére vonatkozott, a szóban forgó intézkedések és az érintett piacok elemzése során alkalmazott módszer hibái, valamint az egyenlő bánásmód elvének és az indokolási kötelezettségnek a megsértése miatt. A második jogalap a szóban forgó intézkedések céljának vizsgálata során az EK 81. cikk (1) bekezdésének téves jogalkalmazás, valamint ténybeli és értékelési hibák miatti megsértésén alapult. A harmadik jogalap a szóban forgó intézkedések hatásainak vizsgálata során elkövetett téves jogalkalmazáson, valamint ténybeli és értékelési hibákon alapult. A negyedik, másodlagosan előterjesztett jogalap az EK 81. cikk (3) bekezdésének téves jogalkalmazás, valamint ténybeli és értékelési hibák miatti megsértésén alapult, az e rendelkezésnek a szóban forgó intézkedésekre való alkalmazhatósága vizsgálatával összefüggésben. Az ötödik jogalap a gondos ügyintézés elvének megsértésére vonatkozott. A hatodik jogalap az arányosság és a jogbiztonság elvének megsértésén alapult.

15. Miután elutasította valamennyi jogalapot, a Törvényszék elutasította a kereset egészét, kötelezte a Groupement-t saját költségeinek, valamint a Bizottság költségeinek viselésére, és kötelezte a BNP Paribas-t, a BPCE-t és az SG-t saját költségeik viselésére.

III – **A felek kérelmei és a Bíróság előtti eljárás**

16. Fellebbezésével a fellebbező azt kéri, hogy a Bíróság:

– helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet;

– utalja vissza az ügyet a Törvényszék elé, kivéve ha a Bíróság úgy ítéli meg, hogy elegendő információval rendelkezik a vitatott határozat megsemmisítéséhez, és

– kötelezze a Bizottságot a Törvényszék és a Bíróság előtti eljárásban felmerült költségek viselésére.

17. A BNP Paribas, a BPCE és az SG válaszbeadványokat terjesztett elő a fellebbező támogatása érdekében.

18. A Bizottság a fellebbezés elutasítását kéri, és a fellebbező költségek viselésére való kötelezését.

19. A felek álláspontjukat írásban, illetve a 2014. január 22-én tartott tárgyaláson szóban is ismertették.

IV – **A fellebbezési jogalapok értékelése**

20. A fellebbező fellebbezésének alátámasztására három jogalapra hivatkozik. Az első jogalap a „cél általi versenykorlátozás” fogalmának alkalmazása során elkövetett téves jogalkalmazásra vonatkozik. A második jogalap a „hatás általi versenykorlátozás” fogalmának alkalmazása során elkövetett téves jogalkalmazásra vonatkozik. A harmadik jogalap pedig az arányosság és a jogbiztonság elvének megsértésén alapul.

21. A fellebbező előzetesen előadja, hogy a Törvényszék nyilvánvalóan kihagyott lényeges körülményeket a tényállás leírásából (a megtámadott ítélet 1–48. pontja), ami azt bizonyítja, hogy soha nem tért el a Bizottság álláspontjától, valamint hogy elmulasztotta a Bíróság által megkövetelt, jogi és ténybeli szempontból alapos felülvizsgálat elvégzését [11]. Ezek a körülmények egyrészt abban állnak, hogy a Bizottság radikálisan megváltoztatta álláspontját a vizsgálat során [12], amit olyan alapvető elemzési hibák magyaráznak, amelyeket a Bizottság elmulasztott kiemelni, másrészt pedig a Törvényszék előtt 2012. május 16-án tartott tárgyalás során a cél általi korlátozás fogalmát illetően – többek között a Beef Industry Development Society és Barry Brothers ügyben hozott ítélet [13] követendő értelmezésével összefüggésben – folytatott viták figyelmen kívül hagyásában.

22. Úgy tűnik, hogy ezek az előzetes megfontolások, amelyek a jelen ügyben felvetett kérdések hátterét jelentik, nem elemezhetők úgy, hogy a hivatalosan felhozottaktól eltérő egy vagy több jogalapra hivatkoznak.

23. Ezért tehát egymást követően meg kell vizsgálni a három hivatalosan felhozott jogalapot, kiemelve az elsőt, amely véleményem szerint a viták középpontjában áll, és amely ezenkívül teljesen egyedi relevanciával bír.

11 — Lásd a C-272/09. P. sz., KME Germany és társai kontra Bizottság ügyben 2011. december 8-án hozott ítélet (EBHT 2011., I-12789. o.) 102. pontját.

12 — A Groupement hangsúlyozza, hogy a Bizottság egyáltalán nem tért el az első, 2004. július 6-án kelt kifogásközlésben rögzített következtetésektől. Márpedig a 2004. december 16-án és 17-én tartott meghallgatást követően a Bizottság kénytelen volt visszavonni e kifogásközlést, amelynek nem volt semmilyen komoly alapja.

13 — A C-209/07. sz. ügyben 2008. november 20-án hozott ítélet (EBHT 2008., I-8637. o.).

A – *Az első, a cél általi korlátozás fogalmának alkalmazása során elkövetett téves jogalkalmazásra vonatkozó jogalapról*

24. A fellebbező, amelyhez csatlakozik a BNP Paribas, a BPCE és az SG, előadja, hogy a Törvényszék több ízben tévesen alkalmazta a jogot az EK 81. cikk (1) bekezdésének alkalmazása során. Hangsúlyozza, hogy a Törvényszék által elfogadott megközelítés súlyos precedenst jelent, mivel az végső soron eleve megtiltja az egyik gazdasági szereplő által a másik részére számlázott bármilyen árat. A Groupement konkrétabban előadja, hogy a Törvényszék figyelmen kívül hagyta, hogy a cél általi korlátozás fogalma nem értelmezhető túlzottan kiterjesztően, és elhallgatta a Bíróság által az ilyen korlátozás azonosítása érdekében általában követett elemzési keretet.

25. Mielőtt megvizsgálnánk a szóban forgó intézkedések Törvényszék által elfogadott elemzési kerettel szemben hivatkozott kifogások összességét, álláspontom szerint mindenképpen ki kell fejteni néhány előzetes megfontolást azon megközelítéssel összefüggésben, amelyet véleményem szerint el kell fogadni, amennyiben az EK 81. cikk (1) bekezdése értelmében vett cél általi versenykorlátozás fennállását kell megvizsgálni.

1. Az EK 81. cikk (1) bekezdése értelmében vett versenyellenes cél fogalmának körvonalaival kapcsolatos általános megfontolások

26. Általánosan elfogadott, hogy az összejátszásra irányuló magatartások tilalmának és szankcionálásának minden rendszere azokat a magatartásokat célozza, amelyeknek versenykorlátozó hatása van [14].

27. A versenykorlátozó hatású magatartások azonosítása érdekében általában két módszertani út képzelhető el.

28. Az első kazuisztikus jellegű megközelítést jelent, amely a vállalkozások magatartásai tényleges és potenciális versenyellenes hatásainak részletes és átfogó vizsgálatával jár. Egy ilyen irány, noha nagy előnye, hogy pontosan azokat a magatartásokat veszi célba, amelyek egyértelműen versenykorlátozó hatással bírnak, jelentős erőforrások mobilizálását igényli, és nem éppen az eljárásgazdaságosság biztosítéka. Ennek folytán végső soron akadálya lehet a versenyellenes magatartások általános felderítésének.

29. E kényelmetlenségek egy másik, részben kevésbé egyéniesített irány követését eredményezték, ugyancsak azon magatartások vonatkozásában, amelyeket a gazdasági elemzés fogalmai szerint általában úgy tekintenek, hogy azok káros hatásokat gyakorolnak a versenyre.

30. Egy ilyen rendszerben érdemi szempontból nincs különbség a vállalkozások azon magatartásai között, amelyeket egyéni vizsgálat eredményeként versenykorlátozónak minősítettek, és azon magatartásaik között, amelyeket standardizált megközelítés alkalmazásával minősítettek ilyennek – mind a kettő tiltott. Az a megkülönböztetés, amelyet meg kell tenni, mindenekelőtt eljárási jellegű, a kifogásolt magatartások által okozott versenyellenes hatások bizonyításával kapcsolatos megfontolásokon nyugszik.

14 — Ki kell emelni, hogy a „korlátozás” fogalma úgy értendő, hogy az azokra az esetekre is vonatkozik, amelyekben a versenyt „megakadályozzák” vagy „torzítják”. Ehhez hasonlóan az itt szereplő korlátozást úgy kell érteni, hogy az nemcsak a vállalkozások piaci cselekvési szabadságának korlátozására („restraint of trade”) vonatkozik, hanem a piac működésére és szerkezetére vonatkozó korlátozásra is („restriction of competition”).

31. Például az amerikai antitröszt jogban néhány magatartást úgy tekintenek, hogy azok önmagukban jogsértők. Az ilyen magatartásokat tanúsító vállalkozások sem a versenyjogi jogsértéseket üldöző hatóság, sem a bíróság előtt nem kérdőjelezhetik meg a versenykorlátozó kartellnek minősítést azáltal, hogy bizonyítják, hogy a szóban forgó magatartások kevés káros hatással jártak a versenyre nézve, sőt bizonyos jótékony hatásokkal bírtak.

32. Az EK 81. cikk (1) bekezdésében az olyan kartellekre való hivatkozás, amelyek „célja […] a közös piacon belüli verseny megakadályozása, korlátozása vagy torzítása”, hasonló, még ha nem is azonos következményekkel jár.

33. Először, amennyiben megállapítást nyer, hogy a vállalkozások magatartása versenyellenes „célú”, e magatartások főszabály szerint tiltottak, anélkül hogy meg kellene vizsgálni azok hatását.

34. Másodszor, bár a versenyt elősegítő és a versenyellenes hatások mérlegelése elképzelhető az EK 81. cikk (3) bekezdésének alkalmazásával összefüggésben, ugyanakkor a versenyellenes cél fogalmának alkalmazása bizonyos számú előnyt kínál, mivel leegyszerűsíti a vállalkozások által követett egyes magatartások korlátozó hatásának megállapítását.

35. Az mindenekelőtt vitathatatlanul az előreláthatóság, és ezáltal a jogbiztonság forrása a vállalkozások számára, mivel lehetővé teszi számukra, hogy tudomást szerezzenek azokról a jogkövetkezményekről (különösen tilalmakról és szankciókról), amelyek egyes cselekményeiknek – például az árakra vonatkozó megállapodások kötésének – következményei, és hogy ebből következően módosítsák magatartásukat. Ezáltal a versenykorlátozó célú kartellek azonosításának elrettentő hatása is van, valamint hozzájárul a versenyellenes magatartások megelőzéséhez. Végül, e fogalom az eljárásgazdaságosság forrása, mivel lehetővé teszi a versenyhatóságok számára, hogy egyes összejátszási formák megjelenése esetén következtessenek azok versenyellenes hatására, anélkül hogy el kellene végezniük az azok által az érintett piacra gyakorolt potenciális vagy tényleges hatások gyakran bonyolult és nehézkes vizsgálatát.

36. Ezen előnyök azonban csak akkor jelentkeznek, ha a cél általi korlátozás fogalmának alkalmazása egyértelmű körvonalakkal bír, mivel ennek hiányában olyan magatartások is e körbe eshetnének, amelyek versenyre gyakorolt káros hatásait nem bizonyították egyértelműen.

37. E megfontolások konkrétabb alapját a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából leszűrhető információk jelentik.

38. Először – ahogy azt a Bíróság már igen korán kimondta az LTM-ügyben hozott ítéletében [15], és ahogy arra folyamatosan emlékeztetett is [16] – az EK 81. cikk (1) bekezdésének értelmében vett versenykorlátozó „célú vagy hatású” megállapodás fennállására vonatkozó feltételnek a „vagy” kötőszó által jelzett vagylagos jellege miatt először is meg kell vizsgálni a megállapodás tulajdonképpeni célját, figyelembe véve azt a gazdasági környezetet, amelyben alkalmazásra kerül. A Bíróság e tekintetben rámutatott, hogy amennyiben azonban „e megállapodás *rendelkezéseinek* elemzése nem tár fel a verseny tekintetében *elegendő károssági fokot*” (kiemelés tőlem), meg kell vizsgálni a megállapodás hatásait, és a megállapodás megtiltásához olyan tényezők együttes megléte szükséges, amelyek azt bizonyítják, hogy a verseny működése valóban érezhetően akadályozva vagy korlátozva volt, illetve torzult. Annak értékeléséhez, hogy valamely megállapodást az EK 81. cikk (1) bekezdése tilt-e, felesleges tehát a megállapodás tényleges hatásainak figyelembevétele, amennyiben nyilvánvaló, hogy annak célja a közös piacon belüli verseny megakadályozása, korlátozása vagy torzítása [17].

15 — Az 56/65. sz. ügyben 1966. június 30-án hozott ítélet (EBHT 1966., 337., 359. o.).

16 — A fent hivatkozott Beef Industry Development Society és Barry Brothers ügyben hozott ítélet 15. pontja.

17 — Lásd a fent hivatkozott Beef Industry Development Society és Barry Brothers ügyben hozott ítélet 16. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

39. Másodszor, a Bíróság rámutatott, hogy a „cél általi jogsértések” és a „hatás általi jogsértések” közötti megkülönböztetés azon körülménnyel függ össze, hogy a vállalkozások közötti összejátszás bizonyos formái már jellegüknél fogva úgy tekinthetők, hogy károsak a rendes verseny megfelelő működésére [18]. Így tehát a vállalkozások közötti együttműködés változatos formáit tekintették olyannak, hogy magukra a céljukra tekintettel célzott versenykorlátozással járnak. Így nemcsak az EK 81. cikk (1) bekezdésének a)–e) pontjában szereplőktől eltérő horizontális együttműködési típusokat tekintették versenykorlátozó célúnak [19], hanem bizonyos számú vertikális megállapodást is. [20]

40. Harmadszor, a célzott korlátozás fogalmának alkalmazásához vezető standardizáltabb értékelés feltételezi a vitatott megállapodás részletes és egyedi vizsgálatát, amelyet azonban egyértelműen meg kell különböztetni az eljárás alá vont vállalkozások magatartásai tényleges vagy potenciális hatásainak vizsgálatától.

41. Ebben az értelemben a Bíróság már igen korán [21] rámutatott, hogy azon kérdés vizsgálata, hogy egy szerződés korlátozó célú-e, nem választható el attól a gazdasági és jogi összefüggéstől, amelyben a felek azt megkötötték. Ezt követően állandó jelleggel emlékeztetett arra, hogy a szóban forgó megállapodások rendelkezéseit ténylegesen azok összefüggésében kell megvizsgálni, [22] ami mögött az az elgondolás húzódik meg, hogy egy magatartásnak a Szerződés kartellekkel kapcsolatos rendelkezéseivel való összeegyeztethetőségére vonatkozó vizsgálatban a tisztán elméleti és elvont megfontolások nehezen védhetők. [23]

42. A mondottak szemléltetése érdekében hivatkozom egy olyan jogsértés példájára, amely az eddigi tapasztalatok alapján a feltételezhetően az egyik legsúlyosabb versenykorlátozást eredményezheti, azaz egy adott áru árára vonatkozó horizontális kartellre. Bár elfogadott, hogy egy ilyen kartell általában nagymértékben káros a versenyre nézve, e következtetés nem vonható le, amennyiben például az érintett vállalkozások csak csekély részesedéssel rendelkeznek az érintett piacon.

43. Ehhez hasonlóan a Bíróság a háttér vizsgálatát követően mondta ki, hogy egy forgalmazási megállapodás, bár *prima facie* versenykorlátozásnak minősülhet, azonban nem tekinthető olyannak, hogy jellegénél fogva az a célja, hogy érzékelhető módon korlátozza a versenyt. [24]

44. Álláspontom szerint a versenyellenes cél kutatása során a gazdasági és jogi háttér figyelembevételét egyértelműen meg kell különböztetni az e rendelkezésben szereplő alternatíva második ága szerinti versenyellenes hatások bizonyításától, különben azt kockáztatjuk, hogy káros módon eltérünk az EK 81. cikk (1) bekezdésének helyes értelmezésétől – erre az alábbi fejtegetésekben még visszatérek. A

18 — A fent hivatkozott Beef Industry Development Society és Barry Brothers ügyben hozott ítélet 18. pontja.

19 — Ilyen versenyellenes célúnak tekintették többek között a versenytársak piaci magatartásainak összehangolását szolgáló információcserét (a C-8/08. sz., T-Mobile Netherlands és társai ügyben 2009. június 4-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-4529. o.]).

20 — Lásd többek között az 56/64. és 58/64. sz., Consten és Grundig kontra Bizottság egyesített ügyekben 1966. július 13-án hozott ítéletet (EBHT 1966., 429. o.); a 19/77. sz., Miller International Schallplatten kontra Bizottság ügyben 1978. február 1-jén hozott ítéletet (EBHT 1978., 131. o.) (a tagállamok közötti párhuzamos kereskedelmet tiltó, és területi kizárólagosságot megállapító forgalmazási megállapodások); a 243/83. sz. Binon-ügyben 1985. július 3-án hozott ítéletet (EBHT 1985., 2015. o.) (szelektív forgalmazási rendszer a minimális viszonteladási árak rögzítésével), valamint a C-439/09. sz. Pierre Fabre Dermo-Cosmétique ügyben 2011. október 13-án hozott ítéletet (EBHT 2011., I-9419. o.) (szelektív forgalmazási rendszer, amely objektív igazolás hiányában tiltja egyes termékek interneten keresztüli értékesítését).

21 — Lásd többek között a fent hivatkozott Consten és Grundig kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletet (497. o.).

22 — Lásd többek között a fent hivatkozott Miller International Schallplatten kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 7. pontját, a 29/83. és 30/83. sz., Compagnie royale asturienne des mines és Rheinzink kontra Bizottság egyesített ügyekben 1984. március 28-án hozott ítélet (EBHT 1984., 1679. o.) 26. pontját, valamint a C-551/03. P. sz., General Motors kontra Bizottság ügyben 2006. április 6-án hozott ítélet (EBHT 2006., I-3173. o.) 66. pontját.

23 — Lásd e tekintetben a Roemer főtanácsnok által a fent hivatkozott Consten és Grundig kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet alapjául szolgáló ügyben ismertetett indítványt (525. o.).

24 — A C-306/96. sz. Javico-ügyben 1998. április 28-án hozott ítélet (EBHT 1998., I-1983. o.) 19–31. pontja.

háttér figyelembevétele a versenyellenes cél azonosítása során csak megerősítheti vagy semlegesítheti [25] a feltételezett kartell jellemzőinek vizsgálatát. Semmiképpen sem orvosolhatja a versenyellenes cél tényleges azonosításának elmaradását az érintett intézkedések potenciális hatásainak bizonyítása révén.

45. Másként fogalmazva, függetlenül az ezen alternatíva két ága között fennálló fogalmi hasonlóságoktól [26], a gazdasági és jogi háttér figyelembevétele a cél általi korlátozás azonosítása során nem eredményezhet terhelő minősítést az eljárás alá vont vállalatok vonatkozásában egy olyan megállapodás fennállása esetén, amelynek jellemzői a verseny szempontjából nem károsak.

46. Úgy tűnik, hogy a Bíróság és a Törvényszék ítélkezési gyakorlata, emlékeztetve az EK 81. cikk (1) bekezdésében szereplő korlátozások két típusa közötti megkülönböztetésre, bizonyos mértékig eltérő értelmezések, sőt zavar forrása lehetett. Egyes ítélkezési gyakorlatban található megközelítések ugyanis láthatóan kényessé tették a vállalkozások között megállapodások versenyellenes céljának vizsgálata és versenyhatásainak elemzése közötti szükségszerű különbségtételt.

47. Több ügyben ugyanis az említett összefüggés figyelembevétele hasonlít a szóban forgó intézkedések potenciális hatásainak tényleges vizsgálatára.

48. Így a GlaxoSmithKline Service kontra Bizottság ügyben [27] a Törvényszék, amelynek egy olyan megállapodás rendelkezéseinek versenyellenes céljáról kellett döntenie, amely gyógyszerek párhuzamos kereskedelmének korlátozását célozta, lényegileg úgy ítélte meg, hogy egy megállapodás versenyellenes jellege nem vezethető le pusztán a szövegének a szövegkörnyezet figyelembevételével történő olvasatából, hanem a hatásokat is vizsgálni „kell”. Ez az ítélet arra utal, hogy a versenyellenes cél megállapítása érdekében mindenképpen meg kell állapítani a versenyre gyakorolt konkrét hatásokat [28].

49. Jogosan merülhet fel a kérdés, hogy ez az elemzés, amely a szóban forgó megállapodások szükségszerű következményeinek értékelését jelenti, inkább azok versenykorlátozó hatásainak elemzésére hasonlít-e, mint versenyellenes céljuk elemzésére.

50. A Bíróság újabban és egyértelműen az Allianz Hungária Biztosító és társai ügyben hozott ítéletben [29] mondta ki, hogy az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése értelmében „célzott” versenykorlátozásnak minősülnek azon megállapodások, amelyek alapján a gépjármű-biztosítótársaságok kétoldalúan megállapodnak a gépjárműjavító műhelyként is működő gépjármű-márkakereskedőkkel vagy az e márkakereskedőket képviselő szövetséggel az adott biztosítótársaság által biztosított járművek javítása után általa fizetendő óradíjról, kikötve, hogy ez a díj többek között a márkakereskedő által biztosítási alkuszként a biztosítótársaság javára közvetített biztosítási szerződések számától és arányától függ. Ez a helyzet, ha e megállapodások – tartalmuk és céljuk, valamint a hátterüket képező gazdasági és jogi környezet egyedi és konkrét vizsgálatát követően – jellegüknél fogva úgy tekinthetők, hogy károsak a rendes verseny megfelelő működésére a két érintett piac valamelyikén. [30]

25 — Egy ilyen semlegesítésre példaként lásd a C-309/99. sz., Wouters és társai ügyben 2002. február 19-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-1577. o.) 97. pontját.

26 — Ebben az értelemben több szerző hangsúlyozta, hogy a cél elemzése a hatások elemzésének egyik alkalmazása (lásd például Wish, R., bevezető a 2012. február 10-i New Frontiers of Antitrust konferencia negyedik kerekasztalához, „Anticompetitive object vs. anticompetitive effect: does it really matter?” címmel, *Concurrences*, 2. szám, 2012., 59. és azt követő oldalak).

27 — A Törvényszék T-168/01. sz. ügyben 2006. szeptember 27-én hozott ítéletének (EBHT 2006., II-2969. o.) 147. pontja.

28 — Bár a Bíróságnak az ezen ügyben benyújtott fellebbezés alapján felül kellett vizsgálnia a vitatott megállapodások céljának versenyellenes jellegére vonatkozó elemzést, ezt csak azért tette, mert a Törvényszék a versenyellenes cél fennállását annak bizonyításától tette függővé, hogy a megállapodás hátrányokkal járt a végső fogyasztók számára (lásd a C-501/06. P., C-513/06. P., C-515/06. P. és C-519/06. P. sz., GlaxoSmithKline Services és társai kontra Bizottság és társai egyesített ügyekben 2009. október 6-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-9291. o.] 63. és 64. pontját).

29 — A C-32/11. sz. ügyben 2013. március 14-én hozott ítélet.

30 — Lásd a fent hivatkozott Allianz Hungária Biztosító és társai ügyben hozott ítélet 48. pontját.

51. Itt is kényes kérdés annak elkülönítése, hogy a háttér Bíróság által javasolt vizsgálata – amely a verseny érintett piacon való megszűnése vagy jelentős meggyengülése kockázatának felméréséből áll, figyelembe véve többek között „a piac szerkezetét, az alternatív értékesítései csatornák létezését és azok jelentőségét, valamint az érintett társaságok piaci erejét” – miben különbözik az esetleges versenykorlátozó hatásokra vonatkozó vizsgálattól.

52. Ugyanakkor annak ellenére, hogy az ítélkezési gyakorlat bizonyos mértékig hozzájárulhatott ahhoz, hogy elmosódjon a választóvonal a cél általi és a hatás általi korlátozás fogalmai között, úgy vélem, hogy e fogalom alkalmazását egyértelműen körül kell határolni.

53. Ha ugyanis egy megállapodást vagy magatartást már célja alapján versenykorlátozónak minősítünk, ez jelentős következményekkel jár, amelyek közül legalább kettőt hangsúlyozni kell.

54. Mindenekelőtt az az eljárás, amelynek lényege, hogy azonosítanak egy „versenyellenes célt”, olyan formalista megközelítésen alapul, amely nem veszélytelen a Szerződés versenyszabályai által követett közérdekek védelme szempontjából. Amennyiben megállapítást nyer, hogy egy megállapodás versenykorlátozó célú, az ebből fakadó tilalom rendkívül széles körű, azaz kimondható megelőző jelleggel, és az megakadályozhatja a jövőbeli kapcsolatfelvételeket is [31], függetlenül a konkrétan előállt hatások értékelésétől.

55. Ez a formalista megközelítés tehát csak olyan magatartások esetén képzelhető el, amelyek a különösen súlyos káros hatás kockázatát hordozzák, illetve olyan magatartások esetén, amelyekről megállapítható, hogy a verseny szempontjából hátrányos hatásaik erősebbek a verseny számára előnyös hatásaiknál. Eltérő döntés esetén tagadnánk azt, hogy a gazdasági szereplők egyes cselekményei potenciálisan pozitív externáliákkal járhatnak a verseny szempontjából. Álláspontom szerint az eljárásgazdaságosság érdekében csak abban az esetben ésszerű közvetlenül szankcionálni egy versenykorlátozást, ha a tapasztalat a gazdasági elemzéssel összhangban azt mutatja, hogy az vitathatatlanul tiltott. [32]

56. Csak az olyan magatartások tekintendők tehát célzott versenykorlátozásnak, amelyek ártalmas jellege a szerzett tapasztalatok és a közgazdaságtudomány alapján igazolt, és könnyen felfedhető, azok a megállapodások pedig nem, amelyek hátterükre figyelemmel ambivalens hatásokat gyakorolnak a piacra, vagy amelyek egy nem versenykorlátozó elsődleges cél követéséhez szükséges járulékos korlátozó hatásokkal járnak.

57. Ezután, e minősítés mentesíti az eljáró hatóságot az általa elbírálandó megállapodás vagy magatartás versenyellenes hatásai bizonyításának terhe alól. A célzott korlátozások körébe tartozó magatartások halmazának ellenőrizetlen bővítése veszélyes azon elvek szempontjából, amelyeknek főszabály szerint a versenyellenes magatartások bizonyítását és bizonyítási terhét kell szabályozniuk.

58. E következmények miatt a versenykorlátozó célú kartell minősítésnek szükségszerűen korlátozott körűnek kell lennie, és az végső során csak azokra a kartellekre vonatkozhat, amelyek jellegüknél fogva bizonyos fokú károsságot mutatnak. E fogalom csak azokra a megállapításokra vonatkozhat, amelyek jellegüknél fogva – vagyis anélkül, hogy értékelni kellene tényleges vagy potenciális hatásaikat – olyan

31 — E következmények jelentőségét már Cruz Villalón főtanácsnok is hangsúlyozta a fent hivatkozott Allianz Hungária Biztosító és társai ügyre vonatkozó indítványának 64. pontjában.

32 — A Bizottság láthatóan magáévá tette ezt a megközelítést az EK 81. cikk (3) bekezdésének alkalmazásáról szóló, 2004. április 27-i iránymutatásban (HL C 101., 97. o.). Ez többek között kimondja, hogy „[a] verseny korlátozását célzó megállapodások azok a megállapodások, amelyek jellegüknél fogva képesek a verseny korlátozására. Olyan korlátozásokról van szó, amelyek a közösségi versenyszabályok által követett célkitűzésekre tekintettel a versenyre olyan negatív hatásokat gyakorolhatnak, hogy a 81. cikk (1) bekezdésének alkalmazásához nem kell semmilyen, a piacra gyakorolt tényleges hatást bizonyítani. E vélelem a *korlátozás komoly jellegén, és azon a tapasztalaton* alapul, hogy a cél általi korlátozások negatív hatásokat gyakorolhatnak a piacra, és veszélyeztethetik a közösségi versenyszabályok által követett célkitűzéseket” (kiemelés tőlem).

fokú súlyosságot vagy károsságot hordoznak, hogy a versenyre gyakorolt negatív hatásuk nagyon valószínűnek látszik. A céljuk miatt versenykorlátozónak minősíthető magatartások listájának nyitottsága ellenére érdemes viszonylag óvatosnak lenni a célzott versenykorlátozás meghatározása során.

59. Ez az óvatosság annál is inkább szükséges, mivel a Bíróság által kialakítandó elemzési keret mind a Bizottság, mind a változó paramétereken alapuló érzékenységgel és szakértelemmel rendelkező nemzeti versenyhatóságok számára kötelező lesz.

60. A versenykorlátozó céllal rendelkező megállapodások azonosítása által hordozott, az előreláthatóság és a bizonyítási teher könnyítése terén jelentkező előnyök veszélybe kerülnek, ha ez az azonosítás végső soron az említett megállapodás által a versenyre gyakorolt hatások olyan mélyebb vizsgálatától függ, amely jóval túlmutat a megállapodás részletes vizsgálatán.

61. Mindenesetre meg kell jegyezni, hogy a Bíróság a célzott korlátozásnak minősülő magatartások körének látható bővülése ellenére a fent hivatkozott LTM-ügyben hozott ítélettől a fent hivatkozott Allianz Hungária Biztosító és társai ügyben hozott ítéletig állandó jelleggel emlékeztetett arra, hogy a cél elemzésének „elegendő károssági fokot” kell feltárnia.[33]

62. Végül szeretnék emlékeztetni arra, hogy e körülhatárolás nem jelenti egyes magatartások „mentesítését” azáltal, hogy kivonjuk őket az EK 81. cikk (1) bekezdésében szereplő tilalom hatálya alól. Amennyiben nem nyer megállapítást, hogy egy bizonyos megállapodás konkrétan – vagyis figyelemmel céljaira, valamint jogi és gazdasági hátterére – nem alkalmas a piaci verseny megakadályozására, korlátozására vagy torzítására, csak a cél általi korlátozás fogalmának alkalmazása kerül elvetésre. A versenyfelügyelettel megbízott hatóság még mindig képes e magatartás szankcionálására, a piacra gyakorolt tényleges és potenciális versenyellenes hatásainak további vizsgálata alapján.

2. A cél általi korlátozás jelen ügyben való fennállásának értékeléséről

63. Meg kell jegyezni, hogy a fellebbező első jogalapjával átfogó jelleggel azt kifogásolja, hogy a Törvényszék a cél általi korlátozás fogalmát nem megszorítóan fogta fel. Konkrétabban azokra a hibákra hivatkozik, amelyeket álláspontja szerint a Törvényszék a szóban forgó intézkedések tartalmának, céljának és kidolgozásuk hátterének vizsgálata során követett el.

64. Másként fogalmazva, mindenekelőtt azt kell eldönteni, hogy a Törvényszék általános jelleggel megalapozottan tekintette-e úgy – mint a megtámadott ítélet 124. és 146. pontjában –, hogy „a célzott jogsértés fogalmát nem lehet megszorítóan értelmezni”. Ezt követően el kell dönteni, hogy ezen állítástól függetlenül a Törvényszék téves jogalkalmazás nélkül erősíthette-e meg a jelen ügyben az EK 81. cikk (1) bekezdése értelmében vett célzott jogsértés fennállását.

33 — E követelményre folyamatosan emlékeztet az újabb ítélkezési gyakorlat (lásd a fent hivatkozott Beef Industry Development Society és Barry Brothers ügyben hozott ítélet 15. pontját; a fent hivatkozott T-Mobile Netherlands és társai ügyben hozott ítélet 28. pontját; a fent hivatkozott GlaxoSmithKline Services és társai kontra Bizottság és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 55. pontját, valamint a C-403/08. és C-429/08. sz., Football Association Premier League és társai egyesített ügyekben 2011. október 4-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-9083. o.] 135. pontját).

a) A versenyellenes cél fogalmának kiterjesztő vagy megszorító értelmezése?

65. Kiindulásként hangsúlyozni kell, hogy az ítélkezési gyakorlat – amelyet ambivalencia jellemez az arra irányuló szándék között, hogy ne állítsák fel a cél általi korlátozások zárt listáját, valamint annak szükségessége között, hogy tiszteletben tartsák az EK 81. cikk (1) bekezdésének jogalkotási célját, ami többek között megköveteli, hogy az érintett magatartások hordozzák a károsság bizonyos fokát – nem ad mindig egyértelmű választ arra a kérdésre, hogy a cél általi korlátozás fogalmát megszorítóan kell-e értelmezni, vagy sem, annak ellenére, hogy egyes főtanácsnokok az egyik vagy másik megközelítés mellett foglaltak állást. [34]

66. Ami konkrétan a fent hivatkozott Beef Industry Development Society és Barry Brothers ügyben hozott ítéletet illeti, álláspontom szerint a Törvényszék tévesen hivatkozik arra azon megállapításának alátámasztása érdekében, amely szerint a célzott jogsértés fogalmát nem megszorítóan kell értelmezni.

67. Vitathatatlan, ahogy az ezen ítélet 22. pontjából is kitűnik, hogy a Bíróság a Beef Industry Development Society és a Barry Brothers Ltd azon érvelésére kívánt válaszolni, amely szerint „a cél általi jogsértés fogalmát megszorítóan kell értelmezni”, illetve „e kategóriába csak azon megállapodások tartoznak, amelyeknek célja a horizontális árrögzítés, a termelés korlátozása vagy a piacok felosztása, amely megállapodások versenyellenes hatásai annyira egyértelműek, hogy semmilyen gazdasági elemzést nem igényelnek”.

68. Rámutatok ugyanakkor, hogy a Bíróság által ugyanezen ítélet 23. pontjában adott válasz, amely szerint „az EK 81. cikk (1) bekezdésének a)–e) pontjában foglalt megállapodástípusok nem képezik a tiltott összejátszások kimerítő felsorolását”, bár egyértelműen kimondja, hogy a versenykorlátozás fogalma nem korlátozódik az e rendelkezés által megcélzott, kartell típusú legsúlyosabb korlátozásokra („hard core infringements”), és nem foglalható kimerítő listába, nem dönti el előre szükségképpen azt, hogy a célzott versenykorlátozás fogalmát megszorítóan kell értelmezni.

69. Egy másik megállapítás is adódik ezen ítélet értelmezése alapján. Végső soron maga a szóban forgó megállapodások szövege vezette a Bíróságot arra a következtetésre, hogy ez utóbbiak célja a verseny korlátozása volt.

70. Vitathatatlan, hogy a fent hivatkozott Beef Industry Development Society és Barry Brothers ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügyben szóban forgó megállapodások (a továbbiakban: BIDS-megállapodások) sajátos jellemzőket hordoztak, mivel a marha- és borjúhúságazat racionalizálásának célját követték a termelési kapacitástöbbletek csökkentésével.

71. Ugyanakkor e megállapodások nem voltak hasonlíthatók az EK 81. cikk (1) bekezdése b) pontjának értelmében vett, a termelés korlátozását célzó megállapodásokhoz. A Bíróság a BIDS-megállapodások szövegének részletes vizsgálata alapján állapította meg azok versenyellenes célját. Figyelembe vette többek között, hogy e megállapodások a versenytárs vállalkozások kilépésének ösztönzésére hivatott mechanizmust irányoztak elő. A Bírósághoz benyújtott információk azt mutatták, hogy a BIDS-megállapodások két fő célkitűzést követtek. Egyrészről arról volt szó, hogy a feldolgozási szolgáltatásokat nyújtó vállalkozások számának jelentős csökkentésével növeljék az érintett piac koncentrációs fokát, másrészről pedig, hogy megszüntessék a felesleges termelési kapacitások közel

34 — Meg kell jegyezni például, hogy a fent hivatkozott Allianz Hungária Biztosító és társai ügyre vonatkozó indítványában Cruz Villálon főtanácsnok a korlátozó megközelítés mellett szólalt fel, megállapítva, hogy a célzott versenykorlátozások kategóriáját megszorítóan kell értelmezni, és azon esetekre kell korlátozni, amelyek a különösen súlyos káros hatások veszélyét hordozzák magukban (az említett indítvány 65. pontja). A fent hivatkozott T-Mobile Netherlands és társai ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügyben ezzel szemben Kokott főtanácsnok láthatóan egy kevésbé kategorikus megközelítés mellett érvelt, kimondva, hogy „[a] versenykorlátozó célú összehangolt magatartás fogalmát kétségkívül nem lehet túlságosan tágan értelmezni, ha azokra a lényegbevágó következményekre gondolunk, amelyeknek az érintett vállalkozások az EK 81. cikk (1) bekezdésének megsértése esetén kiteszik magukat. Ugyanilyen kevéssé szabad azonban a fogalmat túlságosan megszorítóan értelmezni, ha nem akarjuk a »célzott jogsértés« elsődleges jogi tilalmát [gyakorlatilag eltörölni], és ezzel az EK 81. cikk (1) bekezdését gyakorlati hatékonyságának egy részétől megfosztani” (lásd ezen indítvány 44. pontját).

75%-át.[35] A BIDS-megállapodások tehát több vállalkozás számára lényegében azon közös politika végrehajtását kívánták lehetővé tenni, amelynek célja e vállalkozások közül egyesek piacról való kilépésének elősegítése, és következésképpen azon kapacitástöbbletek csökkentése, amelyek érintik jövedelmezőségüket, mivel akadályozzák őket a méretgazdaságosság megvalósításában.[36]

72. A Bíróság ebből azt a következtetést vonta le, hogy „e megállapodástípus nyilvánvalóan sérti az EK-Szerződés versenyre vonatkozó rendelkezéseiben rejlő koncepciót, amely szerint minden gazdasági szereplőnek önállóan kell meghatároznia a piacon követni kívánt politikáját”. Álláspontja szerint a verseny keretében a BIDS-megállapodásokban részes vállalkozások e megállapodások hiányában jövedelmezőségük javítása érdekében nem rendelkeztek volna más eszközökkel, csak azzal, hogy kereskedelmi versengésüket erősítik, vagy összefonódásokat hajtanak végre. E megállapodásokkal elkerülhetik az ilyen eljárást, és a piac koncentrációs fokának növeléséhez szükséges költségek jelentős részét egyenlően feloszthatják különösen az egyes maradók által termelt egységenkénti két euró beszedésével. Ezenkívül, mutat rá a Bíróság, a BIDS-megállapodások célkitűzésének eléréséhez igénybe vett eszközök olyan korlátozásokat is tartalmaznak, amelyek célja versenyellenes.[37]

73. Végső soron a szóban forgó intézkedések olyan fokú károsságot hordoztak, hogy meg lehetett állapítani, hogy versenyellenes céllal bírtak.

74. Figyelemmel e megfontolások összességére, úgy vélem, hogy a Törvényszék a megtámadott ítéletben tévesen állította, hogy a cél fogalmát nem megszorítóan kell értelmezni.

75. Meg kell vizsgálni, hogy ezen állítás ellenére a Törvényszék téves jogalkalmazás nélkül helybenhagyhatta-e azt a következtetést, amely szerint a vitatott intézkedések versenyellenes céllal bírtak.

b) A jelen ügyben a cél általi korlátozás fennállása érdekében követett elemzési keretről

76. Álláspontom szerint előzetesen fontos emlékeztetni arra, hogy bár a Törvényszék kizárólagos hatáskörrel rendelkezik egyfelől a tényállás megállapítására, kivéve ha az ügy hozzá benyújtott irataiból következően megállapításait tárgyi pontatlanság jellemzi, másfelől e tényállás értékelésére, a Bíróság az EUMSZ 256. cikk értelmében hatáskörrel rendelkezik e tényállás jogi minősítése, illetve a Törvényszék által ebből levont jogi következtetések felülvizsgálatára. A tényállás értékelése – a Törvényszékhez benyújtott bizonyítékok elferdítésének esetét kivéve – mint olyan, nem minősül a Bíróság által végzett felülvizsgálat hatálya alá tartozó jogkérdésnek.[38]

77. A jelen esetben úgy vélem, hogy a fellebbező a jelen jogalap keretében elsődlegesen egyrészt azokat a téves jogalkalmazásokat kívánja kifogásolni, amelyekre véleménye szerint a szóban forgó intézkedések cél általi korlátozásnak való minősítésével összefüggésben került sor, másrészt pedig azt, hogy a Törvényszék elferdítette az elé terjesztett bizonyítékokat. E kérdések *a priori* nem vonhatók ki a Bíróság felülvizsgálata alól.

78. A Bíróság feladata ugyanis annak vizsgálata, hogy a Törvényszék megfelelően ellenőrizte-e, hogy a Bizottság tartalmuk, célkitűzésük, valamint gazdasági és jogi hátterük egyedi vizsgálata alapján kellő mértékben bizonyította-e, hogy a szóban forgó intézkedések olyan károssági fokot érnek el, hogy vélelmezhető a versenyre gyakorolt negatív hatásuk.

35 — Lásd a fent hivatkozott Beef Industry Development Society és Barry Brothers ügyben hozott ítélet 31. és 32. pontját.

36 — Lásd a fent hivatkozott Beef Industry Development Society és Barry Brothers ügyben hozott ítélet 33. pontját.

37 — Lásd a fent hivatkozott Beef Industry Development Society és Barry Brothers ügyben hozott ítélet 34–36. pontját.

38 — Lásd többek között a C-628/10. P. és C-14/11. P. sz., Alliance One International és Standard Commercial Tobacco kontra Bizottság és Bizottság kontra Alliance One International és társai egyesített ügyekben 2012. július 19-én hozott ítélet 84. és 85. pontját.

79. Ennek érdekében a szerzett tapasztalat teljesen releváns hivatkozási alap. E „tapasztalat” úgy értelmezendő, mint ami hagyományosan kitűnik a gazdasági elemzésből, ahogy azt a versenyhatóságok elismerték, illetve ahogy adott esetben az ítélkezési gyakorlat is jóváhagyta.

80. A jelen összefüggésben meg kell állapítani, hogy a vitatott intézkedések horizontális jellegűek, és *a priori* alkalmasabbnak tekinthetők arra, hogy versenykorlátozó célt hordozzanak.

81. Márpedig, bár elfogadott, hogy egyes vállalkozások közötti horizontális megállapodások nyilvánvaló versenykorlátozásokat tartalmaznak, mint az árak rögzítése és a piac felosztása,[39] és ezért úgy tekinthetők, hogy célzott versenykorlátozást tartalmaznak, a vitatott intézkedések versenyre káros jellege nem tűnik ki egyből.

82. Meg kell ugyanakkor vizsgálni, hogy a Törvényszék megalapozottan hagyta-e helyben a Bizottság cél általi korlátozás fennállására vonatkozó következtetését, azzal, hogy e következtetésnek az intézkedések tartalma egészének értékeléséből kell fakadnia, adott esetben az objektíve követett célok, illetve a gazdasági és jogi háttér fényében értelmezve.

83. Ebben az értelemben a jelen jogalap részeinek tagolása, amely a korlátozó célú intézkedésnek minősítés három releváns szempontjára irányul, mesterségesnek tűnhet.

84. Álláspontom szerint azonban célszerű azokat egymás után vizsgálni.

i) A Groupement intézkedései tartalmának vizsgálatára vonatkozó, első részről

85. A fellebbező, amelyet több szempontból a BNP Paribas, a BPCE és az SG is támogat, előadja, hogy a Törvényszék több esetben tévesen alkalmazta a jogot a szóban forgó intézkedések tartalmának értékelése során.

86. Először előadja, hogy a Törvényszék hibákat követett el „magának” az említett intézkedések céljának az elemzése során. Mindenekelőtt a Törvényszék nem végezte el a vitatott intézkedések károsságának vizsgálatát azok tartalma alapján, hanem a Groupement egyes tagjainak szubjektív szándékaira támaszkodott. Így a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot a megtámadott ítélet 126. és 132. pontjában, amikor úgy vélte, hogy maguknak a szóban forgó intézkedéseknek a megfogalmazásából kitűnik, hogy ezek az intézkedések versenyellenes céllal bírnak, ami az érintett piacra újonnan belépők által támasztott verseny megakadályozásában nyilvánul meg. Ezenkívül a fellebbező úgy véli, hogy a Törvényszék elferdítette a bizonyítékokat, amikor a Bizottság nyilatkozatai alapján, érvényes indokolás nélkül elvetve az ennek ellenkezőjét alátámasztó bizonyítékokat, azt állapította meg, hogy néhány akadály a gyakorlatban igen nehézzé teszi egy új belépő részéről az elfogadási tevékenység kialakítását.

87. Másodszor, a fellebbező előadja, hogy a Törvényszék hibákat követett el, amikor a megtámadott ítélet 186. és 256. pontjában figyelembe vette a szóban forgó intézkedések elfogadás előtti keletkezéstörténetét, ahogy kitűnt a Groupement, illetve egyes tagjai helyiségeiben végzett vizsgálatok során lefoglalt dokumentumokból.

88. Mindenekelőtt a Törvényszék tévesen vette figyelemben az egyes vezető bankok által a szóban forgó intézkedések elfogadása előtt tett nyilatkozatokat az intézkedések céljának elemzése érdekében, mivel e nyilatkozatok nem magának a Groupement-nak, hanem csak egyes tagjainak az akaratát tükrözik. Márpedig egy döntés azért értelmezhető vállalkozások társulása által hozott döntésként, mert

39 — A C-389/10. P. sz., KME Germany és társai kontra Bizottság ügyben 2011. december 8-án hozott ítélet (EBHT 2011., I-13125. o.) 75. pontja.

hű kifejeződése szerzője akaratának. A jelen esetben a döntés előkészítésének és meghozatalának körülményei nem relevánsak, mivel csak a bejelentett intézkedések tükrözik teljes mértékben a Groupement szándékát. Egyebekben az intézkedések keletkezését azok tartalmának átfogó elemzése helyett vették figyelembe.

89. Ezt követően, a fellebbező úgy ítéli meg, hogy a Törvényszék elferdítette a bizonyítékokat, alkalmatlan kiválasztást alkalmazva az előkészítő nyilatkozatok, a lefoglalt dokumentumok és az új belépők nyilatkozatai között. A fellebbező véleménye szerint néhány bizonyíték, amelyek többek között a parazitizmus elleni küzdelem szükségességéről, illetve a versenyjog tiszteletben tartására irányuló törekvésről tanúskodnak, a versenykorlátozás fennállásával kapcsolatos valós kétségeket támasztják alá, amit a Törvényszéknek is figyelembe kellett volna vennie. Ez az elferdítés annál is inkább nyilvánvaló, mivel a Törvényszék ugyanazokra bizonyítékokra támaszkodott, mint a Bizottság, anélkül hogy eltért volna az első kifogásközlés következtetéseitől.

90. A megtámadott ítéletben a Törvényszék lényegileg azt állapította meg, hogy a szóban forgó intézkedések versenyellenes célja abban állt, hogy akadályozták az új belépők által támasztott versenyt a CB-kibocsátás franciaországi piacán.

91. A Törvényszék így átvette azt a következtetést, amely szerint a vitatott intézkedések versenyellenes célja kitűnt a szóban forgó intézkedések tekintetében előírt számítási képletekből (lásd a megtámadott ítélet 126–133. pontját). Emellett úgy tekintette, hogy a Bizottság csak megerősítő jelleggel támaszkodott a vizsgálatok során begyűjtött, a vezető bankok által a szóban forgó intézkedések előkészítése során tett nyilatkozatokra vonatkozó dokumentumokra (lásd a megtámadott ítélet 123–154. pontját).

92. Márpedig, ami először a vitatott intézkedésekben szereplő számítási képleteket illeti, az általam fent hivatkozottakból következően a Törvényszék véleményem szerint nem vizsgálta meg, hogy azok jellegüknél fogva versenyellenes mechanizmust hordoztak-e.

93. Vitathatatlan, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 132. pontjában rámutatott, hogy a Bizottság, figyelemmel a szóban forgó intézkedések által előírt képletekre, és az elfogadási tevékenység kialakításának nehézségei miatt úgy ítélte meg, hogy ezen intézkedések a Groupement ezen intézkedéseknek alávetett tagjait arra kötelezték, hogy vagy korlátozzák kibocsátási tevékenységüket, vagy olyan (a kibocsátáshoz kapcsolódó) költségeket viseljenek, amelyeket a Groupement más tagjai, köztük a vezető bankok nem viseltek. A Törvényszék arra is rámutatott, hogy „[e] képletek így korlátozták a hatályuk alá tartozó tagok arra irányuló lehetőségét, hogy a kibocsátás piacán (az árak révén) versenyezzenek a Groupement azon tagjaival, amelyek nem tartoztak az intézkedések hatálya alá. A Bizottság ebből azt a következtetést vonta le, hogy a szóban forgó intézkedések versenyellenes céllal bírtak, amely az új belépők által támasztott verseny megakadályozásában állt (lásd a vitatott határozat (212), (213) és (222) preambulumbekezdését)”.

94. Ehhez hasonlóan a Törvényszék a megtámadott ítélet 133. pontjában átvette a Bizottság azon következtetését, amely szerint „a Groupement által a MERFA-nak tulajdonított funkciónak (a kibocsátási tevékenység ösztönzése) ellentmondott a kibocsátást ösztönző bankközi díjak létezése (lásd a vitatott határozat (226)–(230) preambulumbekezdését), valamint az a körülmény, hogy a kiegészítő tagsági díj és az alvó tagok felébresztési díja azokat a bankokat szankcionálta, amelyek nem bocsátottak ki elegendő kártyát a közelmúltban (lásd a vitatott határozat (231) és (232) preambulumbekezdését)”.

95. Márpedig, noha e megállapítások vitathatatlanul a szóban forgó intézkedések tartalmára utalnak, amelyek lényegileg arra irányulnak, hogy bizonyos költségeket egyes bankokra hárítsanak, illetve hogy ösztönözzék az elfogadást, úgy vélem, hogy sem a Bizottság, sem a Törvényszék nem bizonyította, hogy ezek az intézkedések szövegezésük folytán mennyiben voltak versenykorlátozó jellegűek. Ha ugyanis a bejelentett intézkedések szövegéhez ragaszkodunk, ahogy azt a Bizottság rögzítette és a

Törvényszék megvizsgálta, azok célja, hogy a Groupement tagjai pénzügyi hozzájárulását írja elő a CB fizetési rendszer működési költségeinek finanszírozása érdekében. Ahogy később majd jelzem (lásd a jelen indítvány 130. és 131. pontját), az a puszta tény, hogy a Groupement egyes tagjai a szóban forgó intézkedések elfogadása miatt kénytelenek korlátozni kibocsátási tevékenységüket, illetve olyan (a kibocsátáshoz kapcsolódó) költségeket viselni, amelyeket a Groupement más tagjai nem viseltek, nem tekinthető cél általi korlátozásnak.

96. Másodszor, ami a „keletkezéstörténet”, vagyis a vezető bankoknak a szóban forgó intézkedések egyes, a vizsgálatok során begyűjtött előkészítő dokumentumaiban szereplő nyilatkozatai figyelembevételét illeti, a Törvényszék által követett okfejtés a jelen fellebbezéssel összefüggésben több szempontból vitatott.

97. Először meg kell vizsgálni, hogy a Törvényszék hiba elkövetése nélkül tudta-e be a vezető bankok által a szóban forgó intézkedések kidolgozása során tett egyes nyilatkozatokat a Groupement egészének. Másodszor elemezni kell az említett nyilatkozatok jelentőségét az intézkedések tartalmának értékelésénél, utoljára pedig azok relevanciáját a cél általi korlátozás megállapítása során.

98. Először, ami azt a kérdést illeti, hogy a vezető bankoktól származó nyilatkozatok ténylegesen magának a Groupement-nak a szándékát fejezték-e ki, az az érv, amely szerint a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, mivel a Groupement szándékát megfeleltette a vezető bankok nyilatkozatainak, számomra elég meggyőzőnek tűnik.

99. E tekintetben megjegyzem, hogy a Törvényszék csupán arra mutatott rá, hogy „[m]ivel a vezető bankok tagjai annak az informális szervnek, vagyis [az elektronikus bankolást irányító bizottságnak], amely a szóban forgó intézkedéseket előkészítette, illetve az azokat elfogadó igazgatótanácsnak is, a vezető bankok kinyilvánított szándéka lényegileg megfelel a Groupement szándékának a szóban forgó intézkedések elfogadását illetően” (a megtámadott ítélet 256. pontja). A Törvényszék ebből azt a következtetést vonta le, hogy a Bizottság nem mondott ellent saját magának, amikor a szóban forgó intézkedéseket vállalkozások társulása által hozott döntésnek minősítette, tehát az ilyen minősítés révén elismerte, hogy a szóban forgó intézkedések a Groupement akaratának kinyilvánítását jelentették, a vezető bankok nyilatkozataira hivatkozva annak alátámasztása érdekében, hogy az intézkedések célja az új belépők kizárása volt (a megtámadott ítélet 257. pontja).

100. Márpedig úgy vélem, hogy annak érdekében, hogy helyben hagyja azt a következtetést, amelyre a Bizottság jutott a vezető bankok nyilatkozatainak a Groupement egészének való betudhatósága tekintetében, a Törvényszéknek meg kellett volna vizsgálnia, hogy az egyes vezető bankoktól származó nyilatkozatok a Groupement akaratának hű kifejezését jelentették-e, aminek hiányában azok nem kapcsolhatók a jelen ügyben szóban forgó, vállalkozások társulása által hozott döntéshez.[40] Fontos kiemelni e tekintetben, hogy – ahogy azt a Törvényszék kiemelte a megtámadott ítélet 7. pontjában – az elektronikus bankolást irányító bizottság informális szerv, amelynek nincs döntési jogköre.

101. Másodszor, ami a vezető bankok nyilatkozatai által kifejezett szándéknak tulajdonított jelentőséget illeti a szóban forgó intézkedések versenyellenes céljának megállapítása tekintetében, távolról sem nyilvánvaló a Törvényszék azon következtetése, amely szerint a Bizottság csak megerősítő jelleggel támaszkodott a vizsgálatok során begyűjtött, a vezető bankok által a szóban forgó intézkedések előkészítése során tett nyilatkozatokra vonatkozó dokumentumokra (a megtámadott ítélet 134. és 267. pontja).

40 — Lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Wouters és társai ügyben hozott ítélet 64. pontját.

102. Vitathatatlan, hogy ha a vitatott határozat azon részének szerkezetét vizsgáljuk, amely a célzott versenykorlátozás fennállásának vizsgálatára vonatkozik,[41] akkor úgy tűnik, hogy a Bizottság először megállapította, hogy már az intézkedésekben szereplő képlet is ellentmond a bejelentésben közölt célkitűzéseknek[42], másodszor pedig kifejtette azokat az indokokat, amelyek miatt úgy vélte, hogy már az intézkedésekben szereplő képletből kitűnő versenykorlátozó cél teljes mértékben megfelel az intézkedések valós, a vezető bankok által az előkészítésük során tett nyilatkozatokban kifejtett céljainak.[43] Ehhez hasonlóan a Bizottság rámutatott, hogy „a MERFA versenyellenes célját alátámasztják a vezető bankok által az intézkedések előkészítésének időszaka során tett nyilatkozatok”[44].

103. Ugyanakkor úgy tűnik, hogy a Bizottság végül ugyanolyan jelentőséget tulajdonított az említett intézkedések „keletkezéstörténete” során keletkezett dokumentumoknak, mint a szóban forgó intézkedésekben szereplő képletek vizsgálatának.

104. Ez véleményem szerint elég egyértelműen kitűnik a vitatott határozat (193) és (198) preambulumbekezdéséből, amelyek a Bizottság által a versenyellenes cél megállapítása során követett megközelítést szintetizálva utalnak az előkészítő dokumentumokra. Egyebekben, ahogy azt egyébként többek között az SG is hangsúlyozta beadványaiban, a képletek vizsgálatának célja az, hogy negatív bizonyítékot találjanak arra, hogy a szóban forgó intézkedések nem feleltek meg a kinyilvánított célnak. A szóban forgó intézkedések versenyellenes céljának pozitív bizonyítása nagyrészt a vezető bankoktól származó előkészítő dokumentumokból eredő tárgyi bizonyítékokon alapul.[45]

105. Ehhez hasonlóan úgy vélem, hogy a szóban forgó intézkedések tartalmának értelmezésekor a Törvényszék átvette az említett intézkedések által rögzített – a vizsgálatok során begyűjtött és a vezető bankok által tett nyilatkozatokat rögzítő dokumentumok fényében értelmezett – képletekre vonatkozó megfontolásokat.[46]

106. Mindenesetre elengedhetetlennek tűnik harmadik helyen annak eldöntése, hogy a vezető bankok által tett nyilatkozatok mint a szóban forgó intézkedések keletkezéstörténetének elemei relevánsnak tekinthetők-e a cél általi korlátozás fennállásának megállapításakor.

107. E tekintetben úgy vélem, hogy e nyilatkozatok, még ha fel is tesszük, hogy azok ténylegesen a Groupement szándékát jelenítik meg – amit egyébként véleményem szerint ki kell zárni (lásd a jelen indítvány 100. pontját) –, nem tekinthetők elegendőnek ahhoz, hogy bizonyítsák a versenyellenes megállapodás és *a fortiori* egy célzott versenykorlátozást tartalmazó megállapodás fennállását.

108. Vitathatatlan, hogy az ítélkezési gyakorlatból elég egyértelműen kitűnik, hogy még ha a felek szándéka nem is szükséges elem a megállapodás versenykorlátozó jellegének meghatározásához, a versenyhatóságokat, a nemzeti bíróságokat vagy az uniós bíróságot semmi nem akadályozza abban, hogy tekintetbe vegyék e szándékot.[47]

109. A felek által kinyilvánított szándék figyelembevételére irányuló e lehetőség álláspontom szerint csak mellékesen vagy kiegészítő jelleggel merülhet fel, és nem helyettesítheti a kifogásolt magatartás feltételeinek és célkitűzéseinek részletes vizsgálatát. Ahogy egy megállapodás felei sem hivatkozhatnak arra, hogy nem állt szándékukban, hogy megsértsék az EK 81. cikk (1) bekezdésében szereplő

41 — A vitatott határozat 193–251. pontja.

42 — A vitatott határozat 199–234. pontjának megfelelő 10.2.1.1 rész.

43 — A vitatott határozat 235–250. pontjának megfelelő 10.2.1.2 rész.

44 — A vitatott határozat 234. pontja.

45 — Lásd továbbá a vitatott határozat tartalmának a megtámadott ítélet 35. és 36. pontjában szereplő bemutatását.

46 — Lásd különösen a megtámadott ítélet 186. pontját.

47 — Lásd e tekintetben a fent hivatkozott Allianz Hungária Biztosító és társai ügyben hozott ítélet 37. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

tilalmat[48], úgy nem lehet elegendő egy ilyen szándék fennállásának megállapítása azon következtetés levonásához, hogy a felek által elfogadott intézkedések versenyellenes céllal bírnak. A felek által kinyilvánított szándék semmilyen módon nem vehető figyelembe, ha, mint a jelen ügyben is, a vállalkozások magatartása versenyellenes hatásának értékeléséről van szó.

110. Az a véleményem ugyanis, hogy a „versenyellenes cél” azonosítása a felek akaratától független, szigorúan objektív vizsgálattal jár. Ennélfogva úgy vélem, hogy a feltételezett kartell résztvevői által esetlegesen kifejezett szándékok – ahogy egyébként az azok által követett esetlegesen jogszerű célok – nem közvetlenül relevánsak akkor, amikor azt kell megvizsgálni, hogy az említett kartell, megjelenési formájától függetlenül rendelkezik-e versenyellenes „céllal”.

111. Végül a jelen jogalap jelen részében a fellebbező arra hivatkozik, hogy a Törvényszék elferdítette az előterjesztett bizonyítékokat. Ez az elferdítés abban áll, hogy az azt tanúsító dokumentumok mellett, hogy az elfogadási tevékenység kialakítása nem szükségképpen nehéz, a Bizottság alkalmatlan módon válogatott a vezető bankok nyilatkozatai között.

112. E tekintetben elegendő arra emlékeztetni, hogy főszabály szerint kizárólag a Törvényszék feladata annak mérlegelése, hogy a hozzá benyújtott bizonyítékoknak milyen bizonyító erőt tulajdonít. A bizonyítékok elferdítése azt feltételezi, hogy a Törvényszék nyilvánvalóan túllépte e bizonyítékok értékelésének ésszerű határait[49], aminek nyilvánvalóan ki kell tűnnie az ügy irataiból, anélkül hogy szükséges lenne e bizonyítékok újbóli értékelése. Amennyiben a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék elferdítette a bizonyítékokat, akkor pontosan meg kell jelölnie az e bíróság által állítólagosan elferdített bizonyítékokat, és bizonyítania kell azokat az értékelési hibákat, amelyek megítélése szerint a Törvényszéket ehhez az elferdítéshez vezették.[50]

113. A jelen ügyben a bizonyítékok állítólagos elferdítése nem tűnik ki nyilvánvalóan az ügy irataiból. Ezenkívül a fellebbező elmulasztja azon dokumentumok pontos megjelölését, amelyek álláspontja szerint alátámasztják ezt az elferdítést. Érvelése alapján, annak ellenére, hogy a bizonyítékok elferdítésére hivatkozik, úgy tűnik, hogy a fellebbező valójában a bizonyítékok újbóli értékelését kívánja elérni, ami kívül esik a Bíróság hatáskörén.

114. A fenti megfontolások összességéből az következik, hogy amennyiben magát szóban forgó intézkedések szövegét vesszük figyelembe, ahogy azt a Törvényszék rögzítette, akkor nehezen érthető az a következtetés, amely szerint a Bizottság a jogilag megkövetelt módon bizonyította az említett intézkedések célzottan versenyellenes jellegét.

ii) Az intézkedések céljának vizsgálatára vonatkozó, második részről

115. A fellebbező előadja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot a szóban forgó intézkedések céljainak értékelésénél. Így a Törvényszék, miközben elismerte, hogy a CB-rendszerben megjelenő parazitizmus elleni küzdelem jogszerű cél, tévesen tagadta meg e cél értékelését az EK 81. cikk (1) bekezdésére figyelemmel. A Törvényszéknek el kellett volna ismernie, hogy a célzott versenykorlátozás kizárt, mivel a Groupement intézkedései az elfogadási tevékenység ösztönzését, illetve az elfogadási és a kibocsátási tevékenység optimalizálását eredményezik. Ezek az intézkedések az arányosság elvével összhangban megfelelőek, mivel a CB-rendszer globális érdekében elfogadott rendszerszerű intézkedéseket képeznek, amelyek kiegyensúlyozottak, mivel a Groupement minden tagja számára biztosítják a lehetőséget a saját egyedi helyzetének megfelelő opció kiválasztására.

48 — Lásd többek között a fent hivatkozott General Motors kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 77. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

49 — Lásd a C-260/09. P. sz., Activision Blizzard Germany kontra Bizottság ügyben 2011. február 10-én hozott ítélet (EBHT 2011., I-419. o.) 57. pontját, valamint a C-287/11. P. sz., Bizottság kontra Aalberts Industries és társai ügyben 2013. július 4-én hozott ítélet 52. pontját.

50 — Lásd ebben az értelemben a C-204/00. P., C-205/00. P., C-211/00. P., C-213/00. P., C-217/00. P. és C-219/00. P. sz., Aalborg Portland és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. január 7-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-123. o.) 50. pontját.

116. Ahogy az az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, annak megállapításához ugyanis, hogy valamely megállapodás az EK 81. cikk (1) bekezdésében foglalt tilalom hatálya alá tartozik-e, többek között az általa elérni kívánt objektív célkitűzéseket kell figyelembe venni. [51]

117. Álláspontom szerint fontos arra emlékeztetni, hogy ezek az objektív célok, amelyeknek egyértelműen ki kell tűnniük a szóban forgó intézkedésekből, semmiképpen nem keverhetők össze a verseny korlátozására, illetve nem korlátozására irányuló szubjektív szándékokkal, illetve az érintett vállalkozások által esetlegesen követett jogszerű célokkal. Vitathatatlan tehát, hogy egy megállapodás akár akkor is versenykorlátozó célúnak tekinthető, ha egyéb jogszerű célokat követ. [52]

118. A jelen esetben hogyan kell felfogni a Groupement által hozott díjszabási intézkedéseket?

119. Ellentétben azzal, amit a Bizottság sejtetett a tárgyalás során, nehezen állítható, hogy a MERFA mechanizmusa olyan fokú károsságot hordoz, amely egy önmagában versenytorzító, árakra vonatkozó kartellhez [53] hasonlítható. Ehhez hasonlóan a fent kifejtett okok miatt a jelen ügyben szereplő intézkedések, amelyek nem tartalmaznak az egyes versenytársak kilépését elősegítő mechanizmust, álláspontom szerint nehezen hasonlíthatók a fent hivatkozott Beef Industry Development Society és Barry Brothers ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügyben szereplő, a piac racionalizálását célzó intézkedésekhez.

120. A megtámadott ítéletből kitűnik, hogy a szóban forgó intézkedések lényegileg a Groupement azon tagjait terhelő levonások bevezetésére irányultak, amelyek a CB-rendszerbe való belépés, illetve annak használata során inkább CB-kibocsátónak (fizetési kártyák kiadása és/vagy a kártyabirtokosok általi készpénzfelvétel), mint elfogadónak (a SIREN-számmal rendelkező kereskedőkkel való összekapcsolási tevékenység és bankjegykiadó automaták működtetése) bizonyultak.

121. A Groupement szerint valamennyi ilyen intézkedés célja az volt, hogy megvédje a CB-rendszert az elsődlegesen a kártya-kibocsátási tevékenységet kialakító, és a rendszer más tagjai által az elfogadás tekintetében eszközölt beruházásokból származó előnyökből ellenszolgáltatás nélkül szert tevő bankok tevékenységéből fakadó gazdasági parazitizmus jelenségeivel szemben.

122. Márpedig, noha nem vitatott, ahogy azt egyébként a Törvényszék is elismerte (lásd többek között a megtámadott ítélet 76. és 77. pontját), hogy a parazitizmus elleni küzdelem jogszerű cél lehet, egy ilyen megfontolás közvetlenül nem releváns annak megállapítása tekintetében, hogy fennáll-e az EK 81. cikk (1) bekezdésének értelmében vett célzott versenykorlátozás.

123. Következésképpen nem gondolom, hogy a Törvényszék önmagában véve tévedett, amikor azt állapította meg, hogy a parazitizmus elleni küzdelem célja általános jelleggel nem vehető figyelembe az intézkedéseknek az EK 81. cikk (1) bekezdése szempontjából való vizsgálatának szakaszában, hanem azt az EK 81. cikk (3) bekezdése szerinti mentességben való esetleges részesülés vizsgálatánál lehet figyelembe venni.

124. Ugyanakkor e következtetés álláspontom szerint csak akkor értelmes, ha részletes vizsgálat alapján egyértelműen bizonyítást nyer, hogy a vitatott intézkedések versenyellenes céllal bírnak. Éppen az a körülmény zárja ki az egyéb követett célok relevanciáját, hogy egy magatartásnak nyilvánvalóan versenyellenes célja van.

51 — Lásd a fent hivatkozott Beef Industry Development Society és Barry Brothers ügyben hozott ítélet 21. pontját.

52 — Mint például a kereskedelempolitika (a fent hivatkozott General Motors kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 64. pontja), a közegészség védelme, illetve az előírásoknak való megfelelés ellenőrzési költségei csökkentésének (a 96/82-102/82., 104/82., 105/82., 108/82. és 110/82. sz., IAZ International Belgium és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1983. november 8-án hozott ítélet [EBHT 1983., 3369. o.] 25. pontja) jogszerű céljai, valamint az ágazati válság elleni küzdelmet szolgáló intézkedések (a fent hivatkozott Beef Industry Development Society és Barry Brothers ügyben hozott ítélet 21. pontja).

53 — Úgy tűnik ezzel szemben, hogy kezdetben a Bizottság elfogadta, hogy a szóban forgó intézkedések a Groupement és a vezető bankjai közötti kartellhez hasonlítanak (lásd a jelen indítvány 7. pontját), majd ezzel az állásponttal a vizsgálat során felhagyott.

125. Ellenkező esetben, vagyis ha olyan célzott korlátozás áll fenn, amely nem nyert egyértelműen bizonyítást – ahogy az álláspontom szerint a jelen esetben is fennáll -, át kell térni a versenyellenes hatások vizsgálatára, és ezzel összefüggésben értékelni kell az érintett intézkedések szükségességét és arányosságát, figyelemmel a követett célra. [54]

126. Márpedig nehezen látható, hogy a szóban forgó intézkedések mennyiben hordozzák az ítélkezési gyakorlat által megkövetelt károssági fokot.

127. Mindenekelőtt egyáltalán nem vitatott, hogy ezeket az intézkedéseket annak érdekében fogadták el, hogy ösztönözzék az CB-elfogadási tevékenységet azon fizetési rendszeren belül, amely két, a hálózati hatások által összekapcsolt oldallal rendelkezik. Ahogy arra a Törvényszék a megtámadott ítélet 102. pontjában rámutatott, a Bizottság maga is jelezte, hogy a kibocsátási és elfogadási tevékenységek kölcsönösen nélkülözhetetlenek, illetve elengedhetetlenek általában véve a CB-fizetési rendszer működéséhez is, figyelemmel arra, hogy egyrészt a kereskedők nem fogadnák el a CB-fizetési rendszerhez való csatlakozást, ha a kártyabirtokosok száma nem lenne elégséges, másrészt pedig a fogyasztók nem kívánnának kártyát birtokolni, ha az nem lenne használható kellő számú kereskedőnél.

128. Ennek megfelelően a vitatott intézkedések pénzügyi hozzájárulást próbáltak elérni azon tagok részéről, amelyek közvetlenül nyereségre tesznek szert a kártya-kibocsátási tevékenység szintjén a fizetési rendszerbe való belépésből, a más tagok által az „elfogadási” ágazat szintjén kifejtett erőfeszítések eredményeként. Ezek az intézkedések, többek között a MERFA, lényegileg egy olyan mechanizmust tartalmaztak, amelynek célja az volt, hogy pénzügyi hozzájárulást igényeljen az „elfogadási” ágazatban kevéssé aktív tagoktól.

129. Márpedig a pénzügyi hozzájárulás előírása a hálózat azon tagjai számára, amelyek ellenszolgáltatás nélkül haszonra tesznek szert a más tagok által a hálózat fejlesztése érdekében kifejtett erőfeszítések eredményeként, álláspontom szerint nem lehet versenyellenes célú.

130. A jelen esetben a kért díj szintje, illetve az egyes gazdasági szereplők nehézségei az elfogadási tevékenység kialakítása során kétségtelenül az olyan szereplők kizárását eredményezheti, amelyek nem fizetik meg a szóban forgó intézkedések alapján fizetendő díjakat. Ugyanakkor, ez nem tűnik kifogásolhatónak a verseny szempontjából, kivéve ha az „essential facilities” (nélkülözhetetlen eszközök) [55] elméletre támaszkodunk, amelyre a jelen ügyben a Bizottság nem hivatkozott [56], és amelynek alkalmazhatósága véleményem szerint mindenképp kétséges [57].

131. Mindenesetre, bár nem lehet kizárni, hogy a vitatott intézkedések arra ösztönzik a Groupement egyes tagjait, hogy vagy korlátozzák kibocsátási tevékenységüket, vagy pedig növeljék elfogadási tevékenységüket – az utóbbi lehetőség konkrét nehézségekkel járna, és így a rendszerből való kizárásukhoz vezetne –, e kérdés minden esetben az említett intézkedések potenciális versenyellenes hatásai, nem pedig céljuk vizsgálatának körébe tartozik. Úgy vélem, hogy a jelen ügyben szereplőhöz hasonló díjszabási intézkedések által eredményezett kizárási hatásokat csak a versenyellenes hatás vizsgálatának szakaszában lehet vizsgálni.

54 — Lásd a 161/84. sz. Pronuptia de Paris ügyben 1986. január 28-án hozott ítélet (EBHT 1986., 353. o.) 15–17. pontját, valamint a C-250/92. sz. DLG-ügyben 1994. december 15-én hozott ítéletet (EBHT 1994., I-5641. o.).

55 — Emlékeztetek arra, hogy ezen elmélet alapján egy erőforrás vagy infrastruktúra birtokosa köteles azt versenytársai rendelkezésére bocsátani, amennyiben az ezen infrastruktúrához való hozzáférés nélkülözhetetlen tevékenységük gyakorlásához (lásd ebben az értelemben a C-418/01. sz., IMS Health ügyben 2004. április 29-én hozott ítéletet [EBHT 2004., I-5039.o.]).

56 — Lásd e tekintetben a megtámadott ítélet 66. és 224. pontját.

57 — A 2000. évi XXX. versenypolitikai jelentésében a Bizottság maga is utalt arra, hogy „[a] Bizottság úgy véli, hogy a CB-rendszer nem alkot nélkülözhetetlen infrastruktúrát, és ebből következően a Groupement eldöntheti, hogy lehetővé teszi-e versenytársai számára, hogy hozzáférjenek (feltéve, hogy nem alkalmaz közöttük hátrányos megkülönböztetést)” (e jelentés 207. pontja).

132. Kiváltképp be kell vallanom megdöbbenésemet a Groupement által valamennyi tagja – amelyek, ahogy az már kiemelésre került, vezető bankok vagy a vezető bankokhoz kötődő vagy kapcsolódó tagok [58] – tekintetében elfogadott vitatott intézkedések Bizottság és Törvényszék általi értelmezését illetően. Mivel ezek a díjszabási intézkedések közvetlenül vagy közvetve a Groupement valamennyi tagját érintik, nagyon nehezen érthető számomra, hogy azok miként hordozhatnak jellegüknél fogva versenyellenes mechanizmust, illetve hogy mennyire alakították ki azokat úgy, hogy megkíméljék a vezető bankokat. [59]

133. A fenti megfontolásokból az következik, hogy a szóban forgó intézkedések szövegéhez hasonlóan az általuk követett célok nem támasztják alá azt a következtetést, amely szerint a Bizottság megalapozottan állapította meg, hogy a jelen ügyben célzott korlátozás áll fenn.

iii) Az intézkedések kidolgozása hátterének vizsgálatára vonatkozó, harmadik részről

134. A fellebbező előadja, hogy a Törvényszék több hibát követett el azon háttér elemzése során, amelybe a szóban forgó intézkedések illeszkedtek.

135. Először a fellebbező azt kifogásolja, hogy a Törvényszék tévesen vette figyelembe a jogi hátteret, egyrészt azáltal, hogy tévesen értelmezte a célzott versenykorlátozásokra vonatkozó ítélkezési gyakorlatot, és különösen a fent hivatkozott Beef Industry Development Society és Barry Brothers ügyben hozott ítéletet, másrészt pedig azáltal, hogy tévesen értelmezte a korábbi határozathozatali gyakorlatban vizsgált kérdéseket. E tekintetben a megtámadott ítélet indokolása ellentmondásos, mivel a Törvényszék az említett ítélet 94. és 95. pontjában egyszerre állította azt, hogy a két „Visa”-határozatban [60] vizsgált magatartások érzékelhetően eltérnek a jelen ügyben szereplő magatartásoktól, valamint hogy e két határozat „hasonló vagy azonos helyzetekre” vonatkozik. Az elemzési hiba abból is kitűnik, hogy a Bizottság maga is elfogadta az 1/2003 rendelet 9. cikke szerinti esetleges kötelezettségvállalások, vagyis olyan intézkedések megtárgyalását, amelyek révén „[a Bizottság által kifejezett] elvárásoknak eleget tesznek”, és amelyek nem jellemzőek semmilyen versenyjogi jogsértésre.

136. Másodszor a fellebbező úgy véli, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot a gazdasági háttér figyelembevétele során, kikerülve különösen a CB-fizetési rendszerek kétoldalú működésének kérdését.

137. Harmadszor, a fellebbező úgy véli, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot a gazdasági összefüggés figyelembevétele során, elmulasztva az összetett gazdasági értékelések felülvizsgálatára vonatkozó jogkörének gyakorlását. A jelen esetben a Törvényszék semmilyen módon nem végezte el a vitatott határozatban szereplő gazdasági értékelések e minimális és objektív felülvizsgálatát, hanem a megtámadott ítélet 320. és 321. pontjában megelégedett a Groupement által előterjesztett egyes gazdasági tanulmányok elutasításával, azzal az indokkal, hogy azok állítólag ellentmondanak más tanulmányoknak.

138. A jelen jogalap első két részének vizsgálatából kitűnik, hogy amennyiben a szóban forgó intézkedések tartalmát és az általuk követni kívánt célt vesszük figyelembe, akkor nem bizonyított az EK 81. cikk (1) bekezdése értelmében vett célzott versenykorlátozás fennállása.

58 — Lásd a megtámadott ítélet 3. pontját, amely átveszi a vitatott határozat 29. pontját.

59 — Lásd a megtámadott ítélet 130. pontját. A BNP Paribas mind válaszbeadványában, mind a tárgyaláson hangsúlyozta, hogy a célzott jogsértésnek való minősítést többek között azzal az általa tévesnek tartott feltevéssel igazolták, amely szerint minden vezető bank mentesül a szóban forgó intézkedések alól. Ezen alapfeltevés jóváhagyásával a Törvényszék nem teljesítette indokolási kötelezettségét.

60 — Az EK 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/29.373 – „Visa International”-ügy) hozott 2001. augusztus 9-i 2001/782/EK bizottsági határozat (HL L 293., 24. o.; a továbbiakban: Visa 2001 határozat), valamint az EK 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/29.373 – „Visa International – multilaterális bankközi díj”-ügy) hozott 2002. július 24-i 2002/914/EK bizottsági határozat (HL L 318., 17. o.; a továbbiakban: Visa 2002 határozat).

139. Ilyen körülmények között a szóban forgó intézkedések kidolgozása körüli gazdasági és jogi összefüggésen [61] alapuló körülmények nem bizonyíthatják önmagukban a versenyellenes cél fennállását. Ahogy azt korábban jeleztem, az összefüggés vizsgálata semmiképpen nem orvosolhatja a versenyellenes cél tényleges azonosításának elmaradását (lásd a jelen indítvány 44. pontját).

140. A teljesség kedvéért azonban hangsúlyozni kell a következőket.

141. Ami először a jogi összefüggés figyelembevételét illeti, ahogy azt már korábban említettem, a széles értelemben vett megszerzett tapasztalat olyan paraméter, amelyet figyelembe kell venni a célzott korlátozás fennállásának megállapításánál (lásd a jelen indítvány 55. és azt követő pontjait).

142. Ugyanakkor, bár a megszerzett tapasztalat kétségkívül megerősítheti egyes együttműködési típusok versenyre káros jellegét a nyilvánvaló és/vagy egyértelmű jogsértések esetén, amelyek minden valószínűség szerint hatással vannak a versenyre, nem vagyok meggyőződve arról, hogy mindig erős érvet lehet alapítani a Bizottság határozathozatali gyakorlatára. Az a tény, hogy a Bizottság a múltban nem tekintette úgy, hogy egy adott típusú megállapodás a célja alapján versenykorlátozó jellegű, önmagában nem zárhatja ki, hogy a jövőben a vitatott intézkedések egyedi és részletes vizsgálata alapján így tegyen.

143. A jelen esetben a Bizottság korábbi, a fizetési rendszerekkel összefüggésben elfogadott megállapodásokra vonatkozó, és különösen a Visa 2001 és Visa 2002 határozatokból kitűnő állásfoglalásai, még ha fel is tesszük, hogy a jelen ügyben szereplőkhöz érzékelhetően hasonló intézkedésekre vonatkoznak, nem döntik el előre szükségképpen az említett intézkedések cél által korlátozó jellegét.

144. Ugyanakkor óvatosnak kell lenni azon indokokat illetően, amelyek igazolták a Bizottságnak a fizetési rendszerek piacára vonatkozó határozathozatali gyakorlatában addig rögzített megállapításoktól való eltérést. Többek között a Törvényszék feladata annak vizsgálata, hogy a szóban forgó intézkedések – az ugyanazon a piacon elfogadott intézkedésektől eltérően, amelyek hasonlóságát részben a Törvényszék is elismerte [62] – mennyiben hordozták a károsság olyan fokát, hogy azokat az elemzés alapján versenyellenes célúnak minősíthették.

145. Ami azt a precedenst illeti, amelyet a jelen ügyben a fent hivatkozott Beef Industry Development Society és Barry Brothers ügyben hozott ítélet jelent, ahogy már a jelen indítvány 69–73. pontjában jeleztem, úgy vélem, hogy az az ügy több szempontból egyértelműen eltér a jelen ügytől.

146. Ami másodszor a gazdasági összefüggés figyelembevételét illeti, a Groupement lényegileg azt kifogásolja, hogy a Törvényszék megkerülte a CB-rendszer sajátosságait, és különösen a rendszer kétoldalú jellegét.

147. E tekintetben úgy vélem, hogy még ha fel is tesszük, hogy a szóban forgó intézkedések szövegéből és céljaiból levezethető, hogy azok versenyellenes célt követtek, az összefüggések elemei alkalmasak e megállapítás megkérdőjelezésére.

61 — Noha a fellebbező által kifejtett kifogások három pontra tagolódnak, úgy vélem, hogy a harmadik, amely azt kifogásolja, hogy a Törvényszék elmulasztotta az összetett gazdasági értékelések felülvizsgálatára vonatkozó jogkörének gyakorlását, könnyen összekapcsolható a gazdasági háttér vizsgálatára vonatkozó ponttal.

62 — Annak ellenére, hogy láthatóan enyhe ellentmondás van a megtámadott ítélet 94. pontjában szereplő megállapítás – amely szerint a Visa 2001 és Visa 2002 határozatokban szereplő intézkedések nem tekinthetők összehasonlíthatónak –, illetve az ugyanezen ítélet 99. pontjában szereplő megállapítás között, amely szerint „az indokolási kötelezettségből nem vezethető le, hogy a Bizottságnak – azon túlmenően, hogy a szóban forgó ügy iratai alapján megindokolja határozatát – kifejezetten ki kellene fejtenie azokat az indokokat, amelyek miatt eltérő megállapításra jutott, mint egy korábbi, hasonló vagy azonos helyzetekre vonatkozó, illetve ugyanazon gazdasági szereplőket érintő ügyben”.

148. E tekintetben emlékeztetek arra, hogy a célzott korlátozás fennállásának megállapítása érdekében a Bizottság nem végezhet pusztán absztrakt vizsgálatot, különösen olyan korlátozás fennállása esetén, amelynek jellege nem egyértelmű.

149. Álláspontom szerint a célzott versenykorlátozás azonosítása érdekében a „kibocsátási” ágazat és az „elfogadási” ágazat között fennálló kölcsönhatások figyelembevétele az intézkedések kidolgozása összefüggésének vizsgálata során elkülönül az érintett piac vizsgálatától. Nem azon állítás kétségbevonásáról van szó ugyanis, amely szerint a kibocsátási és az elfogadási piacok elkülönülnek, hanem annak vizsgálatáról, hogy az intézkedések kidolgozásának gazdasági összefüggését kellő mértékben figyelembe vették-e.

150. A jelen esetben, ahogy arra a fellebbező is hivatkozott a Törvényszék előtt, a CB-rendszer megfelelő működése azt igényelte, hogy a kibocsátási, illetve elfogadási tevékenységeket kiegyensúlyozott módon gyakorolják. Ebből a szempontból nem zárható ki, hogy figyelembe lehessen venni minden egyes tag hozzájárulását e funkciók mindegyikének kifejlesztéséhez. Függetlenül ugyanis attól, hogy olyan már meglevő tagról, vagy új belépőről van szó, a Groupement tagja, amely elsődlegesen vagy kizárólag a CB-kibocsátás területén aktív, hasznot húz az „elfogadási” vetület fejlesztése érdekében végzett beruházásokból, mivel az utóbbi szükséges pillére a rendszer fennmaradásának.

3. Következtetés

151. Következésképpen úgy tűnik, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, egyrészt azáltal, hogy a célzott korlátozás fogalmának nem megszorító értelmezését követte, másrészt pedig azáltal, hogy e megközelítést éppen a vitatott intézkedések tartalmának, céljainak és kidolgozási összefüggéseinek vizsgálata során követte.

152. A Törvényszék különösen elmulasztotta annak vizsgálatát, hogy a Bizottság – figyelemmel a szóban forgó intézkedések tartalmára, céljaira és kidolgozási összefüggéseire – megalapozottan állapította-e meg, hogy az említett intézkedések olyan fokban károsak, hogy vélelmezni lehet versenyellenes hatásukat.

153. A megtámadott ítéletet tehát e ponton felül kell vizsgálni, és pusztán ezen indok alapján hatályon kívül lehetne helyezni.

154. Mivel a Törvényszék nem tekintette szükségesnek annak vizsgálatát, hogy az említett intézkedések versenyellenes hatással járnak-e, a jelen ügyet vissza kell utalni a Törvényszék elé.

155. Ugyanakkor arra az esetre, ha a Bíróság nem csatlakozna megállapításomhoz, az alábbiakban röviden megvizsgálom a fellebbező által a jelen fellebbezésben hivatkozott második és harmadik jogalapot.

B – *A második, a hatás általi korlátozás fogalmának alkalmazása során elkövetett téves jogalkalmazásra vonatkozó jogalapról*

156. A BNP Paribas által támogatott fellebbező megjegyzi, hogy a megtámadott ítélet 455 pontja közül csak négy foglalkozik a szóban forgó intézkedések hatásának vizsgálatával. A hatás általi versenykorlátozás fennállásának vizsgálata során elkövetett téves jogalkalmazáson kívül a Törvényszék elmulasztott jogilag megkövetelt módon válaszolni a fellebbező által hivatkozott valamennyi érvre,

ezzel megsértve az őt az Európai Unió Bírósága alapokmánya 36. cikkének, illetve 53. cikke első bekezdésének együttes rendelkezései szerint terhelő indokolási kötelezettséget. A Bizottságnak különösen azt nem sikerült bizonyítania, hogy a szóban forgó intézkedések ténylegesen az új belépők piacról való távozását, illetve CB-kibocsátási tevékenységük korlátozását idézték elő.

157. Mivel a jelen esetben a Törvényszék éppen azt nem vizsgálta meg, hogy a vitatott intézkedéseknek volt-e versenyellenes hatásuk, abban az esetben, ha javaslatommal ellentétben azt kellene megállapítani, hogy a Törvényszék téves jogalkalmazás nélkül állapíthatta meg, hogy a szóban forgó intézkedések „célja” az EK 81. cikk (1) bekezdése értelmében vett versenykorlátozás volt, a második jogalapot hatástalannak kell nyilvánítani. [63]

158. Az állandó ítélkezési gyakorlat [64] szerint ugyanis, és a fentebb kifejtetteknek megfelelően, amennyiben megállapítást nyer egy megállapodás versenyellenes célja, akkor nincs helye versenyellenes hatásai vizsgálatának.

159. A Törvényszék tehát téves jogalkalmazás nélkül állapította meg a megtámadott ítélet 269–272. pontjában, hogy hatástalan a szóban forgó intézkedések hatásának vizsgálata során elkövetett téves jogalkalmazáson, valamint ténybeli és értékelési hibákon alapuló jogalap, mivel azt állapította meg, hogy az említett intézkedések célja az EK 81. cikk (1) bekezdése értelmében a közös piacon belüli verseny megakadályozása, korlátozása vagy torzítása.

160. Az sem kifogásolható továbbá, hogy a Törvényszék e tekintetben nem teljesítette indokolási kötelezettségét. A jelen esetben, mivel a Törvényszék – ahogy arra az ítélkezési gyakorlat felhatalmazza – azt tartotta célszerűnek, ha a versenyellenes cél fennállásának vizsgálatára szorítkozik, nem kellett kifejtenie azokat az indokokat, amelyek miatt a vitatott intézkedések egyébként versenyellenes hatásokkal jártak.

161. Ezenkívül, a jelen eljárás keretében nem a Bíróság feladata, hogy feltegye magának azt a kérdést, hogy a szóban forgó intézkedések esetleges versenyellenes céljuktól függetlenül úgy tekinthetők-e, hogy versenyellenes hatásokkal járnak. Különösen nem tartozik a Bíróság hatáskörbe annak vizsgálata, hogy a Bizottságnak sikerült-e bizonyítania, hogy a vitatott intézkedések azt eredményezték-e, hogy az új belépők elhagyták a piacot, illetve korlátozták CB-kibocsátási tervüket. Már csak azért is így áll a helyzet, mert, ahogy azt fent említettem [65], a Bizottság a vitatott határozat jelentős részét a szóban forgó intézkedések által kiváltott hatások vizsgálatának szentelte.

162. Végső soron úgy vélem, hogy e jogalap semmiképpen nem fogadható el.

63 — Ebben az értelemben a Bíróság többek között kifejtette, hogy a megállapodás versenyellenes céljára vonatkozó érveknek az e megállapodás versenyellenes hatására vonatkozó érveknél előbb történő vizsgálata annál is inkább indokolt, mivel – ha az említett megállapodás céljának értékelése során elkövetett téves jogalkalmazás bizonyítást nyer– a megtámadott ítéletnek a megállapodás versenyellenes hatására vonatkozó indokolása tekintetében előterjesztett fellebbezést el kell utasítani (lásd a fent hivatkozott GlaxoSmithKline Services és társai kontra Bizottság és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 56. pontját).

64 — Lásd a fent hivatkozott LTM-ügyben hozott ítéletet és a fent hivatkozott Beef Industry Development Society és Barry Brothers ügyben hozott ítélet 16. pontját.

65 — Lásd a jelen indítvány 2. pontját.

C – A harmadik, arra vonatkozó jogalapról, hogy a Törvényszék megsértette az arányosság és a jogbiztonság elvét azáltal, hogy nem semmisítette meg a vitatott határozat 2. cikkének második bekezdésében foglalt meghagyást

163. A fellebbező, amelyhez a BNP Paribas is csatlakozik, előadja, hogy azáltal, hogy nem semmisítette meg a vitatott határozat 2. cikkének második bekezdésében foglalt meghagyást, amely szerint a Groupement-nak a jövőben tartózkodnia kell minden olyan intézkedéstől vagy magatartástól, amelynek a szóban forgó intézkedésekkel azonos vagy azokhoz hasonló célja vagy hatása van, a Törvényszék megsértette az arányosság és a jogbiztonság elvét.

164. Ami először az EUSZ 5. cikk (4) bekezdésében szereplő arányosság elvét illeti, a fellebbező emlékeztet arra, hogy az 1/2003 rendelet 7. cikkének (1) bekezdése szerint a Bizottság által előírt kötelezettség nem volt szükséges az elérni kívánt célhoz, vagyis ahhoz, hogy „fejezzék be a jogsértést”, mivel a Groupement már a vitatott határozat elfogadását megelőzően felfüggesztette az intézkedéseket, és mivel e határozat 2. cikkének első bekezdése előírta, hogy a bejelentett díjszabási intézkedések visszavonásával azonnal vessenek véget a jogsértésnek. Ehhez hasonlóan a Törvényszéknek meg kellett volna állapítania, hogy a vitatott meghagyás aránytalan, mivel kiterjed a „hasonló” hatású intézkedésekre. A meghagyás szorosabb körülhatárolásának szükségessége annál is lényegesebb a jelen ügyben, mert a szóban forgó intézkedések tekintetében jelentős elemzési eltérések állnak fenn a Törvényszék és a Groupement között.

165. Ezt követően a jogbiztonság elvével összefüggésben a fellebbező úgy véli, hogy a Törvényszéknek meg kellett volna állapítania, hogy a vitatott határozat jelentős kétértelműséget hordoz a meghagyás terjedelmét illetően, amely jogbizonytalanságot teremt a Groupement számára azon intézkedések vonatkozásában, amelyeket a jövőre nézve versenyképességének és fejlődésének biztosítása érdekében elfogadhat. A bizonytalanság a jelen ügyben a Groupement tekintetében a jövőre nézve tiltott intézkedéseknek való minősítés rendkívül általános jellegében és pontatlanságában áll, mivel azok kiterjedhetnek minden olyan egyensúly-visszaállító intézkedésre, amelyet a jövőben szükségesnek ítélnek a CB rendszer versenyhelyzetének megerősítése vagy fejlődésének biztosítása érdekében. A Groupement tehát akadályozva lesz abban, hogy elfogadja az azon parazitizmussal összefüggő jelenségek elleni küzdelmet szolgáló intézkedéseket, amelyeknek az említett rendszer az áldozatául esik.

166. Meg kell jegyezni, hogy harmadik jogalapjával a fellebbező azt kívánja kifogásolni, hogy a Bizottság nem határolta körül szorosabban a vitatott határozat 2. cikkének második bekezdésében foglalt meghagyás terjedelmét, anélkül azonban, hogy megjelölné a Törvényszék téves jogalkalmazását, többek között azon értelmezés vonatkozásában, amelyet a Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján követni kell.

167. Meg kell állapítani, hogy e jogalap tehát lényegileg átveszi a Törvényszék előtti kereset alátámasztása érdekében a hatodik jogalap második részében [66] kifejtett érveket, és pusztán ezen indok miatt elfogadhatatlannak kellene nyilvánítani.

168. Ennek rögzítése mellett a jelen jogalap egy érdekes problémakört vet fel, amely szorosan kapcsolódik az első jogalap vizsgálatához a Bizottságra ruházott, meghagyás kibocsátására irányuló hatáskörrel, és az azok gyakorlása felett a Törvényszék által elvégzendő felülvizsgálattal összefüggésben.

169. Úgy vélem ugyanis, hogy amennyiben a felek egyetértenek az arányosság és a jogbiztonság elvének alkalmazhatóságában, felmerül a kérdés, hogy milyen hatállyal rendelkeznek az említett elvek akkor, ha a Bizottság az EK 81. cikk (1) bekezdése értelmében vett „célzott” korlátozást jelentő kartell fennállását állapította meg.

66 — Lásd a megtámadott ítélet 435–452. pontját.

170. Ami az arányosság elvének tiszteletben tartását illeti, az EK 81. cikk (1) bekezdésének megsértését megállapító határozat hatékony érvényesülésének biztosítása érdekében megállapítom, hogy amennyiben egyértelműen bizonyítást nyer a „célzott” korlátozás fennállása, a Bizottság joggal kötelezheti az eljárás alá vont vállalkozásokat nemcsak arra, hogy függesszék fel és vonják vissza a vitatott intézkedések végrehajtását, hanem arra is, hogy a jövőben tartózkodjanak minden hasonló célú intézkedés végrehajtásától.

171. Még az szükséges, hogy a kifogásolt intézkedéseket állítólagosan jellemző „versenyellenes” cél egyértelműen azonosítható és körülhatárolható legyen, ami, ahogy azt az első jogalap vizsgálata kapcsán említettem, véleményem szerint hiányzik.

172. E követelmény álláspontom szerint érvényes a jogbiztonság elvének tiszteletben tartása szempontjából is.

173. Amennyiben a vitatott intézkedések versenyellenes célja kellően azonosított és azonosítható, a Bizottságnak jogosultnak kell lennie arra, hogy meghagyást bocsásson ki az érintett vállalkozásokkal szemben arra vonatkozóan, hogy tartózkodjanak minden hasonló magatartástól. Az ilyen megközelítés érvényessége véleményem szerint kifogásolhatóbb abban az esetben, ha a versenyellenes cél nincs, vagy nincs megfelelően meghatározva, vagy pedig, mint a jelen ügyben is, a vállalkozásoknak maguknak kell meghatározniuk az említett meghagyás terjedelmét.

V – **Végkövetkeztetések**

174. A fenti megfontolásokra tekintettel indítványozom, hogy a Bíróság az alábbiak szerint határozzon:

1) A Bíróság az Európai Unió Törvényszéke T-491/07. sz., CB kontra Bizottság ügyben 2012. november 29-én hozott ítéletét hatályon kívül helyezi.

2) A Bíróság az ügyet visszautalja az Európai Unió Törvényszéke elé.

3) A Bíróság a költségekről jelenleg nem határoz.